

**AALBORG
UNIVERSITET**

KANDIDATSPECIALE

Revisors forpligtelser ifølge hvidvaskloven

Navn:	Louise Hansen
Studienummer:	20206780
Uddannelse:	Cand.merc.aud.
Vejleder:	Gitte Søgaard
Afleveringsdato:	1. juni 2023

Titelblad

Titel:	Revisors forpligtelser ifølge hvidvaskloven
Fag/projekt:	Kandidatspeciale
ECTS:	30
Semester:	Forår 2023
Uddannelse:	Cand.merc.aud.
Institut:	AAU Business School
Fakultet:	Det Humanistiske og Samfundsvidenskabelige Fakultet
Uddannelsessted:	Aalborg Universitet, AAU
Vejleder:	Gitte Søgaard
Afleveringsdato:	1. juni 2023
Normalsider¹:	60,27 sider
Anslag:	144.655
Udarbejdet af:	Louise Hansen
Studienummer:	20206780

¹ Ekskl. forside, titelblad, forord, indholdsfortegnelse og litteraturliste. En normalside = 2.400 tegn med mellemrum.

Forord

Velkommen til dette kandidatspeciale, der er udarbejdet som afslutning på kandidatuddannelsen i revision, cand.merc.aud., ved Aalborg Universitet 2023.

Dette kandidatspeciale omhandler hvidvask med fokus på revisors forpligtelser i henhold til hvidvaskloven, hvis revisor oplever mistænkelig adfærd hos en kunde. Jeg synes, at det er et utrolig interessant emne, og jeg har ikke umiddelbart kunne finde lignende kandidatspecialer med præcis dette fokusområde.

Formålet med kandidatspecialet er at analysere hvilken rolle og hvilke forpligtelser, som revisor har ifølge hvidvaskloven. Målgruppen for kandidatspecialet er først og fremmest vejleder og censor, men ellers er kandidatspecialet yderst relevant for revisorer.

Mange tak til min vejleder, Gitte Søgaard.

God læselyst.

Med venlig hilsen

Louise Hansen

Indholdsfortegnelse

Titelblad	2
Forord	3
1. Abstract.....	5
2. Indledning.....	6
3. Problemformulering	7
4. Afgrænsning.....	8
5. Metode	9
6. Struktur.....	9
7. Redegørelse	10
7.1 Baggrunden for hvidvaskloven og regulering på området	10
7.2 Hvidvaskloven	12
7.3 Definition af hvidvask	13
7.4 Hvem er omfattet af hvidvaskloven.....	15
7.4.1 Godkendte revisorer	16
7.5 Udvalgte aktører i bekæmpelsen af hvidvask.....	18
7.5.1 Financial Action Task Force (FATF)	18
7.5.2 Hvidvasksekretariatet og National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK).....	18
7.5.3 Erhvervsstyrelsen.....	20
8. Analyse.....	20
8.1 Kundekendskabsproceduren	20
8.1.1 Hvad omfatter kundekendskabsprocedurerne?	23
8.1.2 Kontrol af identitetsoplysninger før etablering af forretningsforbindelse	31
8.1.3 Skærpede krav til kundekendskabsprocedurerne	34
8.1.4 Lempede krav til kundekendskabsprocedurerne.....	39
8.2 Kontantforbuddet	41
8.3 Undersøgelser-, noterings- og opbevaringspligten	42
8.4 Underretningspligt til Hvidvasksekretariatet	47
8.4.1 Undtagelse til underretningspligten	51
8.4.2 Tavshedspligt	51
8.5 Afgørelser fra Erhvervsstyrelsen	53
9. Konklusion	56
10. Perspektivering	58
11. Litteraturliste	59

1. Abstract

Purpose: The theme of this thesis is Anti-Money Laundering and what obligations the accountants' do have according to the Anti-Money Laundering Act. Money laundering is a harmful and a kind of threat against the society. Therefore, it is very important that we have some obliged entities that try to prevent and combat money laundering.

Method: The analysis is based on the legal dogmatic method.

Analysis: The legislation requires accountants to implement customer due diligence procedures in accordance with the Anti-Money Laundering Act §§ 11-21, called Know Your Customer (KYC). This applies when establishing a business relationship, when the customer's relevant circumstances change, and at appropriate intervals. KYC procedures must also be carried out when the accountants are legally obliged to contact the customer in order to investigate any relevant information regarding the actual owners. Furthermore, KYC procedures must be carried out if there is suspicion of money laundering, or if there is doubt as to whether previously obtained information about the customer's identity is correct or sufficient. KYC procedures include the requirement that the accountants must obtain the customer's identity information, including name, date of birth, and social security number or company registration number, and verify this based on documents or data from a reliable and independent source. In addition, identity information must be obtained on the actual owners, and reasonable measures must be taken to verify the identity of the actual owners, so that the accountants know who the actual owners are. The accountants must also assess and obtain information about the purpose and intended nature of the business relationship. Finally, accountants must monitor an established business relationship and update documents, data, or information about the customer on an ongoing basis.

The Anti-Money Laundering Act requires tightened customer awareness procedures where there is higher risk of money laundering. The law also allows accountants to carry out simplified KYC procedures if there is a limited risk of money laundering.

The Anti-Money Laundering Act also requires accountants to immediately notify the Danish Financial Intelligence Unit (FIU), called Hvidvasksekretariatet, if they suspect or have reasonable grounds to suspect that a transaction, funds or activity is or has been related to money laundering.

Conclusion: The accountants have a lot of obligations according to the Anti-Money Laundering Act. The accountants shall Know Your Customer, meaning that accountants for example must obtain the customer's identity information and verify this based on documents or data from a reliable and independent source. The accountants are obligated to make a report to FIU, if they suspect risk of money laundering concerning the customers.

2. Indledning

"Historisk dom: 49-årig kvinde får hård straf - forsøgte at hvidvaske knap 30 milliarder".² "33-årig dømt for hvidvask af 353 millioner".³ "Hvidvask for 200 mio. kr: Nu er der faldet dom i sagen".⁴ Sådan har nogle nyhedsmediers overskrifter på artikler lydt inden for de seneste par år i Danmark. Der kan dermed være rigtig mange penge involveret i hvidvasksager. Hvert år udarbejder Basel Institute on Governance en rangordning over hvilke lande, der har størst risiko for hvidvask og terrorfinansiering. Rangordningen for 2022 viser, at Danmark var nr. 118 ud af 128 lande, hvor nr. 1 angiver det land med størst risiko. Dette illustrerer, at risikoen for at Danmark bliver brugt til hvidvask internationalt set, er lav.⁵ Der sker dog stadig hvidvask, og Danmark har iværksat en række tiltag for at forebygge hvidvask, f.eks. forbedret lovgivning, flere fældende afgørelser, øget samarbejde mellem myndigheder og private aktører samt en stigning i antallet af underretninger fra de forpligtende virksomheder.⁶ Der findes ikke et eksakt beløb på hvor mange penge, der hvidvaskes i Danmark. Der er dog foretaget globale skøn, hvorefter Danmarks andel kan anslås. Det anslås dermed, at der hvidvaskes for 2,7 pct. af bruttonationalproduktet i Danmark, hvilket udgjorde knap 68 milliarder kroner (løbende priser) i 2021.⁷

Hvidvask af ulovligt udbytte fra økonomisk kriminalitet er meget vigtigt at bekæmpe. Ydermere kan det virke stødende for den almindelige retsopfattelse, at kriminelle nyder godt af udbytte, som er opnået gennem strafbare handlinger.⁸ Et konkret eksempel er, at kontanter fra salg af stoffer smugles over grænsen, hvidvaskes gennem stråmandsvirksomheder og bliver til legale midler gennem danske

² Jersild 2022.

³ Ritzau 2022.

⁴ Thorup 2021.

⁵ Basel Institute on Governance 2022, s. 25-27.

⁶ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 5.

⁷ Ibid., s. 15.

⁸ Justitsministeriet 2018, s. 1.

virksomheder. De kriminelle formår på denne måde både at skade de personer, der indtager stoffer, forvrider konkurrencen i de brancher, der hvidvaskes igennem, samt snyder samfundet for skatter og afgifter.⁹ Hvidvask er dermed et alvorligt samfundsproblem, som bl.a. bidrager til at understøtte kriminel aktivitet, samt udfordrer sikkerheden og trygheden i samfundet.¹⁰ Hvidvask er også skadeligt for samfundet, idet der er nogle samfundsskadelige konsekvenser som følge af hvidvask, f.eks. forudsætter hvidvask nogle andre kriminelle handlinger, bl.a. misbrug af andres identiteter eller dokumentfalsk med videre.¹¹ I Danmark eksisterer mere end 1.300 love¹², og heriblandt findes hvidvaskeloven (HVID). Formålet med HVID er kort sagt at forebygge og bekæmpe hvidvask og terrorfinansiering, hvortil der stilles en række krav til de forpligtende virksomheder og personer, der er omfattet af HVID. Hvidvasksekretariatet har risikovurderet alle brancher, der er omfattet af HVID efter en firetrinsskala; begrænset, moderat, betydelig og høj, og vurderer branchen ”godkendte revisorer, bogholdere og skatterådgivere” til moderat risiko.¹³ Dette kandidatspeciale stiller skarpt ind på revisors forpligtelser i henhold til HVID, og målgruppen for dette kandidatspeciale vil derfor primært være revisorer, men selvfølgelig også alle andre, der har en interesse i at bekæmpe hvidvask. Ifølge Den nationale risikovurdering af hvidvask fremgår det nemlig, at revisionsbranchen generelt mangler en forståelse for hvidvaskrisici, og en manglende viden om, hvornår revisor skal foretage en underretning, hvilket medfører en sårbarhed i revisionsbranchen.¹⁴

3. Problemformulering

På baggrund af ovenstående indledning er fokus i dette kandidatspeciale på, hvordan revisor overholder HVID i forbindelse med revisors kundeforhold, således at revisor bidrager til bekæmpelsen af hvidvask. Problemformuleringen lyder derfor således:

Hvad er revisors rolle og pligter i forbindelse med reglerne om hvidvask?

⁹ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 14.

¹⁰ SØIK 2018, s. 3.

¹¹ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 14.

¹² Folketinget 2023.

¹³ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 165-166.

¹⁴ Ibid., s. 207.

Kandidatspecialet omhandler derfor revisors "egne" hvidvaskforpligtelser, det vil sige indadtil for revisionsvirksomheden.

4. Afgrænsning

Kandidatspecialet vil kun fokusere på hvidvask og dermed ikke terrorfinansiering, ligesom der udelukkende fokuseres på revisors forpligtelser og ikke udtømmende identificeres, hvem de øvrige forpligtende virksomheder og personer er i henhold til HVID. Det betyder også, at hver gang HVID f.eks. omtaler "virksomheder og personer", der er forpligtet i henhold til HVID, bruges udelukkende betegnelsen "revisor".

Kandidatspecialet fokuserer på den "kundevedtente del", hvorfor HVID kapitel 3 og kapitel 5 primært danner rammen om dette kandidatspeciale. Under disse kapitler er der dog paragraffer, der udelades, da bestemmelserne ikke vedrører revisor. HVID kapitel 1, 8 og 14 har relevante paragraffer, der inddrages, men hele kapitlerne bliver ikke analyseret. Det betyder også, at andre kapitler i HVID ikke er omfattet af dette kandidatspeciale overhovedet, hvilket er HVID kapitel 2, 4, 6, 7, 9, 10, 10 a, 11, 12, 13 og 15. Det medfører, at selvom der er relevante paragraffer for revisor i nogle af disse kapitler, f.eks. at revisor skal uddanne sit personale, have whistleblowerordning med videre, er det ikke en del af dette kandidatspeciale. Der afgrænses dermed også fra Erhvervsstyrelsens tilsyn med revisorer i henhold til HVID § 57 vedrørende påsyn af overholdelse af HVID.

Der afgrænses ligeledes fra fraud/svindel, da fokus som sagt kun er på revisors forpligtelser i relation til hvidvask. Ydermere afgrænses også fra revisorlovens (RL) § 22 og erklæringsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, da fokus i kandidatspecialet udelukkende er HVID og ikke samspillet med andre love eller andre loves foranstaltninger.

Kandidatspecialet belyser heller ikke Hvidvasksekretariatets behandling af underretningerne fra revisor, eller hvordan politiet eller andre myndigheder konkret inddrager underretningerne i efterforskningen af sager.

Der afgrænses også fra straffelovens (STRFL) § 290a, der handler om, at hvidvask er selvstændigt kriminaliseret.

5. Metode

Analysen i dette kandidatspeciale foretages ud fra den retsdogmatiske metode, som systematiserer, beskriver, fortolker og analyserer gældende ret. Retsdogmatikkens formål er både at beskrive retten og at fortolke retten. Retsdogmatikken løser konkrete juridiske problemstillinger ved at stille spørgsmålet: Hvad er gældende ret, og besvare spørgsmålet ved hjælp af retskilderne. Gældende ret er det resultat, som en domstol vil komme frem til ved anvendelsen af retskilderne og retsdogmatisk analyse. Retskildelæren inddeler retskilderne i regulering, retspraksis, retssædvaner og forholdets natur.¹⁵ Som udgangspunkt er der ikke en rangorden mellem retskilderne, men inden for retskilden ”regulering” findes der et hierarki på grund af lex superior princippet, som betyder, at grundloven har forrang for almindelige love, almindelige love har forrang for bekendtgørelser med videre.¹⁶ Juridisk metode handler derfor om, hvordan en person, f.eks. en jurist, argumenterer juridisk ud fra retskilderne, og hvilket materiale der skal inddrages, samt hvordan det skal fortolkes, når det fastlægges, hvad der er gældende ret i den enkelte situation. Nogle retskilder skal følges, herunder love og bekendtgørelser, hvorimod andre kun er vejledende og dermed kan følges, f.eks. lovens forarbejder og vejledninger.¹⁷

I kandidatspecialet er fokus på revisors forpligtelser i henhold til HVID, og der er lagt vægt på retskilden ”regulering”. Derfor vil relevante bestemmelser i HVID blive analyseret, og hvor det er relevant vil Hvidvaskvejledningen blive brugt som fortolkningsbidrag. Den danske HVID har baggrund i EU’s hvidvaskdirektiv, så der vil omtales en kobling til relevante artikler i EU’s hvidvaskdirektiv. Afgørelser fra Erhvervsstyrelsen vil også blive inddraget.

Juridisk litteratur vil ligeledes blive anvendt, hvor dette måtte være relevant.

6. Struktur

I kapitel 1-5 gives en indledende introduktion til kandidatspecialets fokusområde, problemformuleringen præsenteres, og det forklares, hvad der ikke er omfattet af dette kandidatspeciale.

¹⁵ Nielsen og Tvarnø 2008, s. 28-29.

¹⁶ Ibid., s. 32.

¹⁷ Højlund 2022, s. 17-18.

I kapitel 7, som er det redegørende afsnit, omtales baggrunden for HVID, lidt om selve HVID samt en afklaring af, hvad der forstås ved begrebet hvidvask. Det omtales også, hvad revisors relation er til HVID.

I kapitel 8, som er det analyserende afsnit, analyseres mere konkret, hvad revisors forpligtelser er i henhold til HVID omkring dét at have kunder, samt hvad revisor skal gøre ved mistænkelig adfærd hos kunden.

I kapitel 9, som er det konkluderende afsnit, samles op på det analyserende afsnit ved at besvare problemformuleringen.

I kapitel 10 kan afslutningsvist læses en perspektivering.

7. Redegørelse

7.1 Baggrunden for hvidvaskloven og regulering på området

I Wienerkonventionen fra 1988 blev angivet krav, således at narkotikahæleri skulle kriminaliseres, og i Strasbourgkonventionen fra 1990 blev angivet, at hvidvask af udbytte fra alle strafbare forhold skulle kriminaliseres. Derudover blev der foretaget en regulering af de sektorer, der benyttes i en hvidvaskproces, det vil sige bl.a. finanssektoren. Det skete ved Financial Action Task Forces (FATF) rekommandationer og EU's hvidvaskdirektiver samt FN-konventionen om grænseoverskridende organiseret kriminalitet og FN-konventionen om korrupsion. På baggrund af EU-direktiv 91/203/EØF om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvaskning af penge, blev den første danske HVID vedtaget i 1993. HVID fra 1993 blev ændret i 2002, idet loven blev udvidet til også at omfatte finansiering af terrorisme. Endvidere blev kredsen af personer og virksomheder, der var omfattet af HVID udvidet. I 2005 udkom EU's tredje hvidvaskdirektiv (AMLD 3), hvorefter den tidligere danske HVID blev afløst af lov om foranstaltninger mod hvidvask af udbytte og finansiering af terrorisme af 27. februar 2006. Loven indeholdt bl.a. en pligt til at overvåge kunder og kundernes transaktioner. I 2015 udkom EU's fjerde hvidvaskdirektiv (AMLD 4) hvor bl.a. alternative investeringsfonde var påkrævet efter direktivet. I 2018 indførte Danmark en hvidvaskbestemmelse i STRFL § 290 a, hvor det bestemmes, at hvidvask kan straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Straffen kan dog forhøjes til 8 år ved hvidvask af særlig grov beskaffenhed. I 2016 udarbejdede Kommissionen en handlingsplan med henblik på at øge bekæmpelsen af

terrorfinansiering.¹⁸ Derudover blev Panama Papers¹⁹ offentliggjort samtidig med, at der skete en række terrorangreb i Europa. Disse hændelser udgjorde så småt begyndelsen på EU's femte hvidvaskdirektiv (AMLD 5). Formålet var at øge transparensen ved finansielle transaktioner og forbedre bekæmpelsen af finansiering af terrorisme. Dette kom bl.a. til udtryk i loven ved at tilføje platforme til udveksling af virtuel valuta og leverandører af virtuel tegnebog til virtuel valuta som forpligtede virksomheder i HVID. Ydermere blev der indført nye krav om skærpet overvågning af transaktioner til tredjelande, samt en indskrænkning i mulighederne for at etablere filialer i disse lande. Der blev også indført en udvidet adgang til at inspicere de registre over reelle ejere²⁰, der blev indført med AMLD 4. I 2018 blev AMLD 5 vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet. EU-medlemslandene skulle herefter gennemføre de nødvendige ændringer i national lov senest den 10. januar 2020. Senere i 2018 blev EU's sjette hvidvaskdirektiv (AMLD 6) om strafferetlig bekæmpelse af hvidvask, vedtaget. Formålet med AMLD 6 var bl.a. at fjerne hindringerne for retligt samarbejde og politisamarbejde på tværs af landegrænserne. AMLD 6 skulle være implementeret i EU-medlemslandene senest den 3. december 2020, men på grund af retsforbeholdet er direktivet ikke bindende i Danmark, og direktivet finder dermed ikke anvendelse i Danmark.²¹ Dette kandidatspeciale omtaler ikke AMLD 6 yderligere.

Danmark har gennemført forskellige initiativer med henblik på at skærpe håndteringen af hvidvask i Danmark. F.eks. anmodede Statsrevisorerne i 2018 Rigsrevisionen om en undersøgelse af statens foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme. Formålet var at undersøge, hvorvidt foranstaltningerne dannede grundlag for en effektiv forebyggelse og retsforfølgelse. Undersøgelsen blev færdiggjort i 2020 og konkluderede bl.a., at Erhvervsministeriets, Skatteministeriets og Justitsministeriets indsats ikke effektivt levede op til HVID's formål om at forhindre kriminelle i at misbruge virksomheder og det finansielle system til hvidvask og finansiering af terrorisme. Finans Danmark har ligeledes iværksat initiativer på området ved bl.a. at nedsætte en Task Force. I 2019 udkom Task Forcen med 25 anbefalinger vedrørende bekæmpelsen af hvidvask, som på tværs af den finansielle sektor, myndigheder og samfund, skulle udmøntes i en fælles indsats med fælles løsninger og initiativer. I 2021 fremlagde Europa-Kommissionen en række lovgivningsforslag for at styrke EU's regler om bekæmpelse af hvidvask og finansiering af terrorisme (AML/CFT). På internationalt niveau har

¹⁸ Fogtdal m.fl. 2022, s. 95-97.

¹⁹ Skattestyrelsen 2021.

²⁰ Reelle ejere = Den eller de fysiske personer, der i sidste ende ejer eller kontrollerer kunden, eller den eller de fysiske personer, på hvis vegne en transaktion eller aktivitet gennemføres, jf. HVID § 2, nr. 9. Læs mere om reelle ejere længere nede i kandidatspecialet.

²¹ Fogtdal m.fl. 2022, s. 97-99.

FATF udgivet 40 anbefalinger. Anbefalingerne er blevet retligt bindende for danske virksomheder og personer, fordi de er indarbejdet i EU's hvidvaskdirektiver. Nogle af anbefalingerne er blevet til resolutioner fra FN's sikkerhedsråd.

Det kan dermed opsummeres, at der er meget fokus på dette fagområde, at der er brug for regulering af området, samt at der er sket omfattende regulering på internationalt plan, EU-plan og nationalt plan.²²

7.2 Hvidvaskloven

Hvidvask foregår typisk på tværs af landegrænserne, og den danske HVID gennemfører derfor som sagt dele af de internationale standarder fra FATF, AMLD 4 og AMLD 5.²³ Den danske HVID, der implementerede store dele af AMLD 4 (direktivnær gennemførelse), trådte i kraft i 2017. HVID gennemførte ligeledes store dele af AMLD 5, som trådte i kraft i 2020. EU-retten har derfor betydning for de danske regler på hvidvaskområdet. Den danske regulering på hvidvaskområdet omfatter dermed HVID, der har implementeret AMLD 4 og AMLD 5, og i henhold til HVID er der udstedt en række bekendtgørelser, bl.a. vedrørende underretning af National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK).²⁴ Ovenstående kan karakteriseres som principbaseret lovgivning, hvorfor der er behov for konkret fortolkning og praktisk udfyldning. Flere af reglerne hviler på skøn, som i Danmark kommer til udtryk ved Finanstilsynets inspektioner og offentliggjorte redegørelser. Desuden er Finanstilsynets hvidvaskvejledning af stor praktisk betydning, selvom den dog ikke er retligt bindende.²⁵

Formålet med HVID er bl.a. at styrke indsatsen mod, at kriminelle misbruger det finansielle system og virksomheder til hvidvask af penge. Med HVID af 2017 blev retsstillingen ændret fra at være overvejende regelbaseret til at være mere risikobaseret. Dette betyder, at der er skabt grobund for et mere fleksibelt og effektivt system, hvor de omfattede myndigheder, virksomheder og personer får mulighed for at målrette indsatsen mod de faktiske risikoområder. Helt konkret skal virksomheder og personer individuelt vurdere, om et kundeforhold skal klassificeres som begrænset, almindelig eller øget risiko.²⁶ HVID indeholder i alt 82 paragraffer (§§ 1-85, men §§ 82-84 udelades, så derfor i alt

²² Ibid., s. 99-104.

²³ Ibid., s. 91.

²⁴ Ibid., s. 105-106.

²⁵ Ibid., s. 108.

²⁶ Ibid., s. 91.

82 paragraffer)²⁷. Til sammenligning indeholder selskabsloven (SLL) 375 paragraffer²⁸ og årsregnskabsloven (ÅRL) 168 paragraffer²⁹, så HVID er ikke en af de længste love, men dog alligevel meget at forholde sig til.

7.3 Definition af hvidvask

Ifølge HVID § 3, stk. 1 skal hvidvask forstås som:

- 1) Uberettiget at modtage eller skaffe sig eller andre del i økonomisk udbytte eller midler, der er opnået ved en strafbar lovovertrædelse.*
- 2) Uberettiget at skjule, opbevare, transportere, hjælpe til afhændelse eller på anden måde efterfølgende virke til at sikre det økonomiske udbytte eller midlerne fra en strafbar lovovertrædelse.*
- 3) Forsøg på eller medvirken til sådanne dispositioner.*

Vedrørende nr. 1: Formålet er at skjule midlernes oprindelse via en sløringsproces. Processen behøver ikke at være kompleks, da det f.eks. blot kan være, at en person (A) har tilladt en anden person (B) kortvarigt at deponere penge på A's konto eller overføre et beløb. Det skal også bemærkes, at hver underretningspligtig kun har indsigt i en begrænset del af hvidvasktransaktionen.

Vedrørende nr. 2: I bestemmelsen henvises til en strafbar lovovertrædelse, og dette omfatter både overtrædelser af STRFL og af speciallovgivning. Endvidere omfattes også midler, der er opnået via skatteunddragelse, hvormed der er sket overtrædelse af skatte-, told- eller afgiftsloven. I 2018 blev § 290 a indført i STRFL, og er en bestemmelse om en selvstændig kriminalisering af selvvidvask, men dette kandidatspeciale omtaler ikke denne bestemmelse yderligere. Det strafferetlige hvidvaskbegreb indbefatter også de hvidvaskhandlinger, der udføres af den, der har begået forbrydelsen.

Vedrørende nr. 3: Forsøg og medvirken skal forstås i overensstemmelse med kapitel 4 i STRFL.³⁰

Før selve hvidvasken foregår, er der opnået et udbytte fra kriminalitet ved overtrædelse af en strafbar lovovertrædelse. Den strafbare lovovertrædelse kan være mange ting, f.eks.:

²⁷ LBK nr. 316 af 11/03/2022.

²⁸ LBK nr. 1451 af 09/11/2022.

²⁹ LBK nr. 1441 af 14/11/2022.

³⁰ Fogtdal m.fl. 2022, s. 192-194.

- Bedrageri, f.eks. socialbedrageri, investeringsbedrageri, forsikringssvindel, databedrageri, svindel med kort, netbankindbrud med videre.
- Berigelseskriminalitet, f.eks. mandatsvig, underslæb, tyveri, røveri, afpresning, skyldnersvig med videre.
- Narkokriminalitet, våben- og menneskehandel.
- Skatteunddragelse.
- Organiseret kriminalitet, f.eks. kidnapning, lejemord, illegal spillevirksomhed, prostitution, sikkerhedspenge med videre.
- Cybercrime og hacking.
- Korruption.
- Ågervirksomhed.

Pengene fra ovennævnte aktiviteter er ikke lovligt fremskaffet, og de kriminelle har brug for at få pengene til at fremstå lovlige og legale. Hvidvask udgør derfor selve den proces, der transformerer det ulovlige udbytte fra f.eks. narkohandel til lovligt udbytte. Det omtales også som at sorte penge bliver vasket hvide, deraf navnet ”hvidvask”. Hvidvaskprocessen kan foregå på flere måder, f.eks. kan sorte penge bruges til køb af varer, eller et pengeinstitut kan anvendes som mellemlid.

Der er tre faser i hvidvaskprocessen: Anbringelse, sløring og integration:

1. Anbringelse: De sorte penge kan anbringes i et pengeinstitut. Ved denne løsning er der størst risiko for, at hvidvaskeren bliver opdaget. Årsagen til dette skyldes, at indsættelse af et større kontantbeløb i et pengeinstitut kan vække mistanke hos medarbejderne i pengeinstituttet, da pengeinstitutterne er forpligtede til at monitorere kunderne. Hvidvaskeren kan også vælge at transportere kontanterne i en kuffert til et andet land, eller anvende stråmænd, således at hvidvaskeren undgår eller minimerer selv at blive opdaget. Derudover kan personer eller virksomheder i et enkelt tilfælde eller i en kortere periode udlåne en konto eller et depot til hvidvaskeren til deponering eller opbevaring af midler.

2. Sløring: Dette er den mest vanskelige og komplekse fase. Formålet er at adskille midlerne fra den ulovlige virksomhed og dermed skabe afstand til midlernes oprindelige karakter af at være sorte penge. Dette gøres f.eks. ved hjælp af et muldyr, hvor den kriminelle får en anden person, det vil sige muldyret, til at opbevare midlerne på muldyrets egen konto, hvortil den kriminelle har adgang til midlerne via et kort i muldyrets navn. Sløringen kan også ske ved, at det ulovlige udbytte adskilles fra dets kilde, f.eks. ved elektroniske overførsler til udlandet under anvendelse af virksomheder med

eller uden reel aktivitet. I denne fase vil hvidvaskeren f.eks. flytte de ulovlige midler fra ét land til et andet land, eller fra et pengeinstitut til et andet pengeinstitut, hvori indgår forskellige konti og depoter. Hvidvaskeren vil eventuelt kunne udnytte, at der er forskelle, mangler eller forsinkelse i landenes regulering af hvidvask, eller manglende håndhævelse og/eller samarbejde med myndigheder.

3. Integration: I denne fase kommer de ulovlige midler tilbage til den kriminelle, og midlerne fremstår umiddelbart lovlige efter, at midlerne først har været anbragt og sløret. Der er flere metoder, der kan tages i brug. Formålet er, at den kriminelle skal have rådighed over midlerne igen, at det ikke skaber opmærksomhed, og at midlerne fremstår lovlige. Køb af aktiver, f.eks. ejendom, bil, båd, pelse, ure, smykker, kunstgenstande med videre kan være måder, hvorpå hvidvaskeren kan anvende de ulovlige midler. Hvidvaskeren er typisk ikke interesseret i, hvad prisen er på varerne, og vil som regel acceptere en højere pris end markedsprisen. En anden mulighed er, at midlerne tilbageføres til den kriminelle, hvor det ser ud som om, at midlerne eller aktiverne er lovlige. Det kan f.eks. være som tilbageførelse som betaling af fiktive lån eller betaling af fiktive fakturaer eller ved modregning af gæld.³¹

Så sagt med andre ord, så handler hvidvask om at få ulovligt udbytte til at se lovligt ud. De kriminelle er nødt til at vaske pengene hvide før pengene kan bruges i den legale økonomi.³²

Hvidvasksekretariatet vurderer, at de kriminalitetsformer, som er begået i Danmark, og som giver de kriminelle det største økonomiske udbytte er skatte- og momskriminalitet, it-relateret økonomisk kriminalitet, samt handel med narkotika og doping.³³

7.4 Hvem er omfattet af hvidvaskloven

HVID § 1, stk. 1 definerer, hvem der er omfattet af loven, det vil sige hvilke virksomheder og personer, der er forpligtende enheder. Det er f.eks. pengeinstitutter, tværgående pensionskasser, advokater og ejendomsmæglere.

³¹ Ibid., s. 92-95.

³² Hvidvasksekretariatet 2023, s. 11.

³³ Ibid., s. 5.

7.4.1 Godkendte revisorer

Revisorer blev en del af HVID i 2002.³⁴ Ifølge HVID § 1, stk. 1, nr. 14 er revisorer og revisionsvirksomheder omfattet af loven. De skal være godkendt i henhold til RL. De pligter, der er i HVID, omfatter kun forhold, der ligger inden for rammerne af den konkrete opgave, som revisoren har påtaget sig. Revisors kerneopgaver er f.eks. revision, afgive andre erklæringer med sikkerhed, bogholderi, forberedelse af års- og perioderegnskaber, selskabs-, skatte- og investeringsrådgivning, rådgivning om risikostyring, interne kontroller, regnskabsførelse, opgaver i forbindelse med insolvensbehandling med videre. Det betyder at hvis revisor, der har fået til opgave at foretage revision af et årsregnskab, får mistanke om, at kunden er involveret i hvidvask, er revisoren omfattet af reglerne om undersøgelses- og underretningspligt, jf. HVID kapitel 5, jf. senere i dette kandidatspeciale. Det kan tænkes, at en revisionsvirksomhed har opgaver, der ikke omfatter revisionsopgaver, f.eks. at revisionsvirksomhedens HR-afdeling har fået til opgave at varetage rekrutteringer til lederstillinger hos en kunde. Denne opgave vil falde uden for HVID's anvendelsesområde.³⁵

Godkendte revisorer, det vil sige statsautoriserede og registrerede revisorer, er omfattet af HVID § 1, stk. 1, nr. 14, hvorimod ikke-godkendte revisorer, skatterådgivere, eksterne bogholdere eller andre personer eller virksomheder, som yder hjælp, rådgivning eller bistand om skatteanliggender, er omfattet af HVID § 1, stk. 1, nr. 16. Forskellen på godkendte og ikke-godkendte revisorer er f.eks., at det kun er godkendte revisorer, der kan afgive en lang række lovpligtige erklæringer. Godkendte revisorer løser mange forskellige opgaver for sine kunder. Opgaverne kan bl.a. være virksomhedsoprettelser og –omdannelser, revisionsopgaver, afgivelse af erklæringer med sikkerhed, bogholderi, opstilling af årsregnskaber og perioderegnskaber, skatte-, selskabs- og investeringsrådgivning, revisionsattestation fra en myndighed pålagt en kunde med mere. En godkendt revisor udbyder ikke nødvendigvis alle de oplistede ydelser, men kan specialisere sig inden for én eller flere af områderne. Pr. 1. januar 2022 var registreret ca. 1.300 godkendte revisionsvirksomheder og 3.100 godkendte revisorer i Danmark, jf. Erhvervsstyrelsen. 554 godkendte revisorer eller revisionsvirksomheder er pr. juli 2022 tilmeldt GoAML³⁶. Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask i revisorbranchen er moderat. I denne vurdering er bl.a. medtaget revisorerens specialiserede viden, ekspertise og muligheden for at erklære sig på regnskaber, da det kan være attraktivt for kriminelle at udnytte, fordi

³⁴ Lovforslag nr. L 144. Fremsat den 29. januar 2003 af Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen), s. 3629.

³⁵ Fogtdal m.fl. 2022, s. 142-143.

³⁶ GoAML = et system, hvor de underretningspligtige kan sende sine underretninger til Hvidvasksekretariatet, og hvorfra Hvidvasksekretariatet sender orienteringsskrivelser, kvartalsrapporter, feedbackrapporter med videre (Hvidvasksekretariatet 2023, s. 103).

revisor har ”har sagt god for” de økonomiske forhold i virksomheden. Desuden har godkendte revisorer en særlig status som offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket giver legitimitet. Ifølge RL § 16, stk. 1 er revisor offentlighedens tillidsrepræsentant ved udførelse af opgaver efter RL § 1, stk. 2 (= revisors afgivelse af revisionspåtegninger på regnskaber, herunder revisors udtalelser om ledelsesberetninger i henhold til ÅRL, og ved revisors afgivelse af andre erklæringer med sikkerhed, der ikke udelukkende er bestemt til hvervgiverens eget brug). Revisor skal udføre opgaverne i overensstemmelse med god revisorskik, herunder udvise den nøjagtighed og hurtighed, som opgavernes beskaffenhed tillader. God revisorskik indebærer desuden, at revisor skal udvise professionel skepsis, integritet, objektivitet, fortrolighed, professionel adfærd, professionel kompetence og fornøden omhu ved udførelsen af opgaverne. Det er dog også relevant at fastslå, at ”revisor” ikke er en beskyttet titel. Det er kun statsautoriseret revisor, registreret revisor og godkendt revisor, der er beskyttede titler. For nemheds skyld bruges udelukkende begrebet ”revisor” som dækkende for HVID § 1, stk. 1, nr. 14 i dette kandidatspeciale (også selvom personer efter HVID § 1, stk. 1, nr. 16 kan kalde sig revisor. De er dog alligevel også omfattet af HVID’s regler).

Hvidvasksekretariatet vurderer, at hovedparten i revisionsbranchen vil afvise at bistå ved kriminel aktivitet, men at det drejer sig om få aktører, der har stor aktivitet i forhold til at bistå de kriminelle. Til sammenligning med andre lande, så vurderer Europa-Kommissionen, at der er en betydelig til høj risiko for hvidvask vedrørende revisorer. I Sverige vurderes det samme som i Europa-Kommissionen, hvorimod det i Norge er vurderingen, at revisorer udgør en moderat risiko. Storbritannien vurderer til gengæld, at revisorer udgør en høj risiko. Revisorer kan både bevidst eller ubevidst medvirke til hvidvask. Revisoren kan f.eks. aktivt hjælpe de kriminelle på grund af revisors viden og kompetencer. Kandidatspecialet vil dog ikke uddybe dette nærmere, da fokus i stedet er på den gode revisor, der ikke aktivt kunne finde på at hjælpe de kriminelle med hvidvask. Det kan også tænkes, at revisor kan blive tvunget til at bistå med hvidvask, men dette vil heller ikke blive omtalt yderligere i dette kandidatspeciale. Revisor kan dog også ubevidst medvirke til hvidvask ved f.eks. at undlade at stille spørgsmål til mistænkelig adfærd eller aktiviteter hos kunden.³⁷

³⁷ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 200-202.

7.5 Udvalgte aktører i bekæmpelsen af hvidvask

Der er mange forskellige aktører, der hver især har en rolle i forbindelse med bekæmpelsen af hvidvask. Dette kandidatspeciale omtaler kun udvalgte aktører, der er relevante i forhold til revisor.

7.5.1 Financial Action Task Force (FATF)

FATF blev etableret i 1989 og er den vigtigste internationale aktør på hvidvaskområdet. Danmark og 37 andre jurisdiktioner er medlem af FATF. Som medlemsland er landet forpligtet til at efterleve FATF's 40 rekommandationer + 11 særlige anbefalinger. Det er ikke alle lande i EU, der er medlem af FATF, men EU-Kommissionen er særskilt medlem, hvorfor alle EU-lande indirekte skal efterleve FATF's anbefalinger. FATF har tre fokusområder: Fastsættelse af anbefalinger for national regulering omkring foranstaltninger mod hvidvask, evaluering af medlemslandenes implementering af anbefalingerne samt undersøgelse af udviklingen i hvidvask, herunder identificering af metoderne, som anvendes. FATF udarbejder rapporter om trusler og svagheder vedrørende hvidvask.³⁸

7.5.2 Hvidvasksekretariatet og National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK)

Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK) er en specialiseret statsadvokatur, der både behandler sager om særlig økonomisk kriminalitet og behandlinger internationale straffesager. I august 2021 blev fremsat lovforslag om at samle de mest specialiserede politi- og anklagerfaglige kompetencer i Danmark i en ny, national enhed, som skal efterforske og behandle straffesager omkring komplekse økonomiske og organiseret kriminalitet. Den nye nationale enhed hedder National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK). NSK erstatter SØIK. NSK's opgaver er varetagelse af konkrete straffesager, deltage i lovforberedende arbejde, modtage og analysere underretninger om hvidvask og terrorfinansiering, opspore, beslaglægge og konfiskere udbytte fra kriminalitet. NSK deltager ligeledes i internationalt samarbejde, f.eks. deltagelse i Europa-Kommissionens Hvidvaskkomité, FATF, Interpol, Europol, bistår Udenrigsministeriet omkring vedtagelse og ændringer af EU-retsakter om finansielle sanktioner med videre. NSK er den nationale Financial Intelligence Unit (FIU), det vil sige den finansielle efterretningsenhed, også kaldet Hvidvasksekretariatet. I dette kandidatspeciale bruges udelukkende Hvidvasksekretariatet som benævnelse. Hvidvasksekretariatet blev oprettet i 1993 og modtager, analyserer og videregiver underretninger. En underretning til

³⁸ Fogtdal m.fl. 2022, s. 109.

Hvidvasksekretariatet er ikke det samme som en politianmeldelse. Underretningen betragtes som en oplysning om mulig kriminalitet. Alle underretninger om hvidvask sendes til Hvidvasksekretariatet. Når Hvidvasksekretariatet har modtaget en underretning, bliver underretningen analyseret, hvorefter der eventuelt sker indledende efterforskningskridt. Såfremt Hvidvasksekretariatet vurderer, at der skal ske yderligere efterforskning med henblik på en eventuel tiltale, videresendes underretningen til den politikreds, som skal varetage efterforskningen. Herefter er det politikredsen, der afgør, hvorvidt der skal ske efterforskning. Nogle gange kan underretningen være relevant i forhold til en efterforskning, der allerede er iværksat. Revisorer skal i henhold til HVID § 26 foretage en underretning til Hvidvasksekretariatet, hvis der er opstået en mistanke om hvidvask, der ikke kan afkræftes. Det betyder derfor, at hvis der først er opstået en mistanke, skal der ske en underretning, med mindre revisor efter en nærmere undersøgelse af sagen vurderer, at mistanken kan afkræftes. Selve undersøgelsen er ikke det samme som en efterforskning, og undersøgelsen skal ske inden for rimelige grænser.³⁹ Hvidvasksekretariatet vurderer, at der er mindst 17.000 personer og virksomheder, der er omfattet af HVID.⁴⁰ Hvidvasksekretariatet har udarbejdet nogle indikatorer på hvidvask, som revisor kan bruge i vurderingen af, hvorvidt der eventuelt er tale om hvidvask. Der er nogle generelle indikatorer, såsom uvillighed til at give identitetsoplysninger, legitimationspapirer er forsøgt ændret og kunden får instruktioner fra andre.⁴¹ Derudover er der indikatorer, der relaterer sig mere konkret til hver underretningspligtig i henhold til HVID. For revisorer er der konkret 88 forskellige indikatorer på hvidvask, som f.eks.:

- Atypisk valg af revisor givet virksomhedens størrelse, placering eller branche, jf. 8.1.1.
- En tidligere revisor/rådgiver har trukket sig fra opgaven, og kunden vil ikke oplyse grunden, jf. 8.1.2.
- Virksomhedens økonomiske situation eller drift adskiller sig markant fra sammenlignelige virksomheder i branchen, jf. 8.1.10.
- Usædvanligt eller uforklarligt tab/gevinst ved kontrakter, jf. 8.2.15.
- Det er svært at verificere, om indtægten skyldes et reelt salg af varer eller tjenester, jf. 8.2.17.

³⁹ Ibid., s. 112-114.

⁴⁰ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 20.

⁴¹ Anklagemyndigheden 2021, s. 3-4.

- Efterspurgt dokumentation på udgifter/indtægter bliver ikke udleveret eller kan ikke fremskaffes, jf. 8.2.18.
- Køb af aktiver er ikke bogført, jf. 8.4.32.⁴²

7.5.3 Erhvervsstyrelsen

Erhvervsstyrelsen er ansvarlig for registreringen og tilsynet med bl.a. statsautoriserede og registrerede revisorer. Derudover administrerer Erhvervsstyrelsen også den danske regulering af mulighederne for indefrysning, samt om finansielle sanktioner mod lande, personer og så videre. Erhvervsstyrelsen bistår Udenrigsministeriet omkring indefrysning i forhold til vedtagelse og ændringer af EU-retsaktier om sanktioner.⁴³

8. Analyse

8.1 Kundekendingsproceduren

Først om fremmest er det relevant at klarlægge, hvad der forstås ved kundeforhold. I HVID § 2, nr. 5 står skrevet følgende definition: *”En forretningsforbindelse med en kunde eller udførelse af en enkeltstående transaktion for en kunde, herunder i forbindelse med udbud af spil.”* Det betyder derfor, at en aftale om at udarbejde et regnskab, udføre revision eller udføre en rådgivningsopgave er omfattet af begrebet kundeforhold. Selve kunden er dermed den fysiske eller juridiske person, som revisor indgår et aftaleforhold med.⁴⁴ Ifølge HVID § 2, nr. 3 er en forretningsforbindelse: *”Et kundeforhold, som etableres af virksomheden eller personen omfattet af loven, der på etableringstidspunktet forventes at blive af en vis varighed, og som kan omfatte oprettelse af kundekonto, kundedepot, iværksættelse af transaktioner og andre aktiviteter, herunder rådgivningsopgaver, for kunden.”* En forretningsforbindelse er f.eks. også en aftale om at udarbejde et regnskab eller udføre revision.⁴⁵

⁴² Ibid., s. 11-14.

⁴³ Fogtdal m.fl. 2022, s. 117-118.

⁴⁴ Ibid., s. 167.

⁴⁵ Ibid., s. 164.

En transaktion er ifølge HVID § 2, nr. 10 en eller flere handlinger, hvorved et eller flere aktiver overføres eller overdrages. Som udgangspunkt overføres eller overdrages aktiver fra et retssubjekt til et andet.⁴⁶

HVID opererer med ”kend din kunde-princippet”, også kaldet Know Your Customer (KYC) på engelsk. Bestemmelserne vedrørende KYC fremgår af §§ 10-21a. Dette kandidatspeciale vil ikke gennemgå samtlige paragraffer, men analysere de mest relevante set fra revisors stol. Overordnet set medfører reglerne, at revisor skal gennemføre kundekendingsprocedurer, når revisor f.eks. etablerer en forretningsforbindelse. Formålet med dette er, at revisor ved, hvem kunderne er, samt hvad kundernes formål er med forretningsforbindelsen. Revisor skal ligeledes foretage kundekendingsproceduren på ny, såfremt relevante omstændigheder ændrer sig hos kunden, og generelt på passende tidspunkter. Mere herom nedenfor. Selve kundekendingsproceduren består af:

- ✓ Indhentning af kundens identitetsoplysninger.
- ✓ Indhentning af den reelle ejer/de reelle ejeres identitetsoplysninger.
- ✓ Klarlægning af den juridiske persons ejer- og kontrolstruktur.
- ✓ Fastlægning af forretningsforbindelsens formål og den tilsigtede beskaffenhed.
- ✓ Overvågning af kundeforholdet.

Som udgangspunkt skal kundens identitetsoplysninger være kontrolleret inden forretningsforbindelsen etableres. Revisor er desuden forpligtet til at ophæve en forretningsforbindelse, såfremt kundekendingsproceduren ikke kan gennemføres. Revisor er også forpligtet til at gennemføre skærpede kundekendingsprocedurer, når revisor vurderer, at der er øget risiko for hvidvask. Det kan f.eks. være, at kundens hjemsted er i et land, der står angivet på EU-Kommissionens liste over højrisikotredjelande eller kunden er en kontantbaseret virksomhed.⁴⁷ Revisor skal altid gennemføre skærpede kundekendingsprocedurer ved politisk eksponerede personer (PEP). Det kan f.eks. være kundens reelle ejer/ejere, der er PEP.⁴⁸ En PEP er en fysisk person, der har eller har haft ét af de offentlige erhverv, der står angivet i HVID § 2, nr. 8. PEP’er er bl.a. statschef (regerende monark), ministre, parlamentsmedlem (Folketingsmedlem), højesteretsdommer og medlem af statsejet virksomheds eller statslige styrelses administrative, ledende eller kontrollerende organ. Finanstilsynet udarbejder en PEP-liste over PEP’er i Danmark.⁴⁹ HVID § 10 oplister, hvornår revisor skal gennemføre

⁴⁶ Ibid., s. 183.

⁴⁷ HVID Bilag 3.

⁴⁸ Fogtdal m.fl. 2022, s. 257-258.

⁴⁹ Ibid., s. 169.

kundekendskabsprocedurer. Det er f.eks. ved etablering af forretningsforbindelsen, kundens relevante omstændigheder ændrer sig, på passende tidspunkter samt ved tvivl om, hvorvidt tidligere indhentede oplysninger om kundens identitet er korrekte eller tilstrækkelige, jf. HVID § 10, stk. 1, nr. 1 og 5. Ydermere skal revisor altid foretage kundekendskabsprocedure, hvis der er mistanke om hvidvask, jf. HVID § 10, stk. 1, nr. 4. Selve indholdet af kundekendskabsprocedurerne fremgår af HVID §§ 11-21. HVID § 10 gennemfører artikel 10, stk. 1, artikel 11 og artikel 14, stk. 5 i AMLD 4. Endvidere følger kravene til kundekendskabsprocedurer bl.a. af FATF's anbefaling nr. 10, 11 og 22. Revisorer skal gennemføre kundekendskabsprocedurer, når revisor etablerer en forretningsforbindelse, kundens relevante omstændigheder ændrer sig samt på passende tidspunkter, jf. HVID § 10, stk. 1, nr. 1. Som tidligere nævnt etableres en forretningsforbindelse f.eks. ved, at revisor udarbejder et regnskab eller udfører en revision. Derudover skal revisor også gennemføre kundekendskabsprocedure, når kundens relevante omstændigheder ændrer sig, hvilket vil sige, at der er tale om en etableret forretningsforbindelse, hvor kundens relevante omstændigheder ændrer sig, hvorefter kundekendskabsprocedurerne gennemføres igen. Det er f.eks. i den situation, hvor en kunde har ændret ejer- og kontrolstruktur. Et andet eksempel er, hvor formålet og/eller omfanget af forretningsforbindelsen ændres væsentligt ud fra en risikovurdering. Hvidvaskvejledningen oplister yderligere eksempler, f.eks. kunden får status som PEP og hvis en kunde til/fraflytter Danmark eller flytter sit forretningssted til/fra Danmark, herunder særligt til/fra højrisikolande. Endvidere skal der på passende tidspunkter i kundeforholdet gennemføres kundekendskabsprocedurer. Det betyder helt konkret, at der med et passende interval skal gennemføres kundekendskabsprocedurer, så det sikres, at de oplysninger som revisor har på kunden fortsat er korrekte og tilstrækkelige. Det er ikke præcist defineret, hvad passende tidspunkter indebærer, men mindst en gang om året bør revisor foretage kontrol af kunderne med henblik på at kontrollere, at oplysningerne om reelle ejere er korrekte. Dette krav sker ud fra en risikobaseret tilgang, således at intervallet kan fastsættes ud fra en risikovurdering. Det betyder derfor, at der kan differentieres mellem kunder med høj risiko og lav risiko, jf. HVID § 11, stk. 4. Årsagen til dette er, at revisor skal kunne anvende sine ressourcer på områder med høj risiko.⁵⁰ Det fremgår af HVID § 10, stk. 1, nr. 4, at revisor altid skal gennemføre kundekendskabsprocedurer, såfremt der er mistanke om hvidvask. Formålet med dette er bl.a. i relation til politiets efterforskning, hvorfor særligt oplysninger om kundens identitet og kontrollen deraf er relevant.⁵¹ Ifølge HVID § 10, stk. 1, nr. 5 skal revisor altid gennemføre kundekendskabsprocedurer, hvis der er tvivl om, hvorvidt tidligere indhentede

⁵⁰ Ibid., s. 261-264.

⁵¹ Ibid., s. 271.

oplysninger om kundens identitet er korrekte eller tilstrækkelige. Ved ”tvivl” forstås, at der er tilfælde, der gør, at revisor får grund til at tro, at de eksisterende indhentede oplysninger ikke er korrekte. I situationer hvor revisor får nye oplysninger, der medfører, at kundens risiko øges, kan det betyde, at de tidligere indhentede oplysninger ikke er tilstrækkelige. Kravet indebærer, at gennemførelse af hele kundekendskabsproceduren og dermed ikke kun en opdatering af kundens identitetsoplysninger. Revisor bør sondre mellem, hvorvidt oplysningerne ikke er tilstrækkelige eller ikke er korrekte. Ved utilstrækkelige oplysninger vil der typisk mangle supplerende oplysninger om kunden. Det kan f.eks. være, at revisor får oplysninger om kunden, der gør, at kundens risikoprofil øges, eller formål og tilsigtede beskaffenhed ændrer sig. I de tilfælde hvor nogle af oplysningerne ikke er korrekte kan det være en nødvendighed, at revisor kontrollerer samtlige oplysninger igen for at være sikker på rigtigheden af de øvrige oplysninger. Det beror selvfølgelig på en konkret vurdering, hvorvidt det behøves at kontrollere samtlige oplysninger på ny, men hvis revisor er i tvivl om, hvorvidt de ukorrekte oplysninger er afgivet bevidst af kunden, skal revisor gennemføre kundekendskabsproceduren igen. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 10 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 10 er den strafbare handling, at revisoren ikke har gennemført kundekendskabsprocedurer.⁵²

8.1.1 Hvad omfatter kundekendskabsprocedurerne?

HVID § 11 definerer, hvad kundekendskabsprocedurerne nærmere omfatter. Bestemmelsen gennemfører artikel 13, stk. 1-4 i AMLD 4. Endvidere følger kravene til kundekendskabsprocedurer af FATF's anbefaling nr. 9-10, 12-14, 16-19 og 22-23. Kundekendskabsprocedurer skal ske med udgangspunkt i en risikovurdering af kundeforholdet, og kundekendskabsprocedurer er en forpligtelse gennem hele forløbet af forretningsforbindelsen med kunden. Det betyder, at revisor skal identificere relevante risikofaktorer og ændringer i hvert kundeforhold, for derefter at kunne vurdere omfanget af kundekendskabsproceduren, som skal udføres. HVID § 11 bestemmer, at revisor skal:

- Indhente identitetsoplysninger på kunden.
- Kontrollere de indhentede identitetsoplysninger ud fra en pålidelig og uafhængig kilde.

⁵² Ibid., s. 272-273.

HVID § 11 skal ses i sammenhæng med HVID § 17 omhandlende skærpede kundekendingsprocedurer og HVID § 21 omhandlende lempede kundekendingsprocedurer. Læs mere om disse bestemmelser længere nede i kandidatspecialet.⁵³ Ifølge Hvidvaskvejledningen kan identitetsoplysninger om kunden indhentes gennem almindelig kundekontakt, f.eks. ved kundens personlige fremmøde, ved skriftlig korrespondance mellem kunden og revisor, ved telefonsamtale eller via revisors it-systemer, herunder f.eks. ved videokontakt via en tilstrækkelig sikker linje.⁵⁴

Det fremgår af HVID § 11, stk. 1, nr. 1, at revisor skal indhente kundens identitetsoplysninger. Ifølge stk. 1, nr. 1, litra a fremgår, at hvis kunden er en fysisk person omfatter identitetsoplysningerne navn og cpr.nr. eller lignende, såfremt kunden ikke har et cpr.nr. Hvis kunden ikke har et cpr.nr. eller lignende, skal fødselsdato indhentes. Det er som udgangspunkt kunden, der selv skal levere identitetsoplysningerne til revisor, hvorfor det ikke er tilstrækkeligt, at kunden kun oplyser cpr.nr., hvorefter revisor selv indhenter navnet på kunden i Det Centrale Personregister. Personer, som ikke er hjemmehørende i Danmark, det vil sige som ikke bor i/er fra Danmark, kan et alternativ til cpr.nr. være et lignende nationalt id-nummer. Revisor skal dog være opmærksom på, at der reelt er tale om et unikt og aktivt nationalt id-nummer, da det i nogle lande er muligt at få et nyt nationalt id-nummer. Ifølge stk. 1, nr. 1, litra b fremgår, at hvis kunden er en juridisk person omfatter identitetsoplysningerne navn og cvr.nr. eller lignende, såfremt den juridiske person ikke har et cvr.nr. Juridiske personer, som ikke er hjemmehørende i Danmark, kan lignende identifikation være en anden form for identificerbart registreringsnummer, f.eks. TIN-nummer (Tax Identification Number), LEI-kode (Legal Entity Identifier) eller et nationalt unikt registreringsnummer.⁵⁵

Det fremgår af HVID § 11, stk. 1, nr. 2, at revisor skal kontrollere kundens identitetsoplysninger på grundlag af dokumenter, data eller oplysninger indhentet fra en pålidelig og uafhængig kilde. Revisor skal foretage kontrol af kundens identitetsoplysninger for både fysiske og juridiske personer. Når identitetsoplysningerne skal kontrolleres på baggrund af dokumenter, der er indhentet fra en pålidelig og uafhængig kilde, betyder det, at kontrollen ikke kan baseres udelukkende på oplysningerne fra kunden. For fysiske personer kan kontrollen f.eks. være et opslag i Det Centrale Personregister, oplysninger fra SKAT, offentligt udstedte legitimationsdokumenter (pas, kørekort, legitimationskort, sundhedskort, dåbsattest eller navneattest). Kilden behøver dog ikke nødvendigvis at være en offentlig myndighed. Kontrollen skal foretages på baggrund af aktuelle kilder, som bl.a. er relevant omkring

⁵³ Ibid., s. 276.

⁵⁴ Finanstilsynet 2020, s. 61.

⁵⁵ Fogtdal m.fl. 2022, s. 276-277.

anvendelsen af fysiske legitimationsdokumenter. Det er f.eks. muligt at skifte cpr.nr. i særlige tilfælde. Når kunden er fysisk fremmødt, og revisor dermed ser kunden i levende live, bør kontrollen bestå af billedlegitimation, således at revisor kan se, at kunden er den, som kunden udgiver sig for at være. Omvendt er det vanskeligt, hvis kunden ikke møder fysisk op hos revisor, da revisor ikke kan udføre en tilsvarende kontrol ud fra billedlegitimation. Der er dermed en potentielt øget risiko. I distanceforhold, altså hvor kunden bor langt væk fra revisor, og dermed ikke lige kan møde fysisk frem, kan revisor i stedet anvende Skype, Teams eller lignende kommunikationsmiddel, således at kunden digitalt kan fremvise billedlegitimation, imens der er kamera tændt, så revisor samtidig kan se kunden. Dokumentationen af denne handling kan f.eks. være en optagelse eller skærmprent. I forbindelse med implementeringen af AMLD 5 er det fastslået, at en pålidelig og uafhængig kilde kan være elektroniske identifikationsmidler, relevante tillidstjenester eller en anden sikker form for fjernidentifikationsproces, som er reguleret, anerkendt, godkendt eller accepteret af de kompetente nationale myndigheder. Revisor er forpligtet til at anerkende elektronisk identifikationsmiddel (eID) fra andre EU- eller EØS-lande, jf. eIDAS-forordningen. Endvidere kan andre uafhængige og pålidelige kilder være private udbydere af sådanne oplysninger, digitale signaturer, telefonbøger samt verificering af dokumenter fra en uafhængig og pålidelig tredjemand. Selve kontrollen kan bestå af et opslag i et it-system, en søgning i en database og så videre.

Det beror på en individuel og konkret vurdering, hvor meget dokumentation, data eller oplysning, der skal være, for at kundens identitetsoplysninger er tilstrækkeligt kontrolleret. Der må selvsagt ikke være nogen tvivl om, at kunden er den, som kunden udgiver sig for at være. I tilfælde med øget risiko skal der foretages yderligere handlinger, selvom kundens identitetsoplysninger er kontrolleret. Revisor kan f.eks. kræve, at første betaling sker fra en bankkonto i kundens navn.

Revisor skal tage en kopi af fysiske legitimationsdokumenter (f.eks. pas) og opbevare disse i mindst 5 år efter kundeforholdets ophør, jf. HVID § 30, stk. 1, nr. 1 og stk. 2. Kontrollen kan også bestå ved eksterne kilder, såsom Det Centrale Personregister eller i form af en digital signatur, som er udstedt af en pålidelig og uafhængig kilde. Kontrollen kan også ske ud fra regninger udstedt af offentlige myndigheder. Det centrale er, at revisor vurderer, hvorvidt der er tale om en uafhængig og pålidelig kilde. Kontrollen af juridiske personers identitetsoplysninger, som er navn og cvr.nr., skal bekræftes ud fra dokumenter, data eller oplysninger fra en pålidelig og uafhængig kilde. Der skal også foretages kontrol af den juridiske persons virksomhedsform samt af, at den juridiske person eksisterer. Ligesom for fysiske personer beror det på en konkret risikovurdering, hvor meget dokumentation, data eller oplysning, som skal indhentes, for at der er tale om en tilstrækkelig kontrol af den juridiske persons

identitetsoplysninger. For juridiske personer i Danmark, det vil sige aktie- og anpartsselskaber, erhvervsdrivende fonde, interessentskaber og enkeltmandsvirksomheder, kan revisor lave opslag i Det Centrale Virksomhedsregister, udskrifter fra SKAT (årsopgørelse) og kopi af stiftelsesdokument samt vedtægter. Alternativt et sammenskrevet selskabsresumé fra Erhvervsstyrelsen. Ved foreninger eller almennyttige organisationer uden et cvr.nr. kan kontrollen bestå ved hjælp af stiftelsesdokumentet og vedtægterne suppleret med oplysninger om de fysiske personer, der kan handle på vegne af foreningen. Ved ejerforeninger og andelsboligforeninger kan kontrollen opnås ved matrikelnummer. Dette kan hentes fra vedtægterne, som er tinglyst på ejendommen kombineret med foreningens ejerregister/andelsregister. Ved udenlandske juridiske personer kan det være nødvendigt at få dokumenterne bekræftet hos en udenlandsk myndighed, advokat, det lokale danske konsulat eller den udenlandske juridiske persons pengeinstitut.⁵⁶

Det fremgår af HVID § 11, stk. 1, nr. 3, at revisor skal identificere og kontrollere sine kunders reelle ejere. Nogle juridiske personer er ikke omfattet af kravet om registrering af de reelle ejere i henhold til bekendtgørelse om registrering og offentliggørelse af oplysninger om ejere i Erhvervsstyrelsen, men dette ændrer ikke på, at revisor fortsat skal identificere og kontrollere sine kunders reelle ejere i forbindelse med kundekendskabsprocedurerne. Helt konkret skal revisor indhente identitetsoplysninger om den/de reelle ejere, gennemføre rimelige foranstaltninger for at kontrollere den/de reelle ejeres identitet, og hvis kunden er en juridisk person, skal revisor fastlægge ejer- og kontrolstrukturen. Ved ”rimelige foranstaltninger” i forbindelse med kontrol af de reelle ejeres identitetsoplysninger menes, at revisor ud fra en risikovurdering kan anvende de oplysninger, som kunden har udleveret, hvilket er i modsætning til kontrol af kundens egne identitetsoplysninger, hvor det ikke er tilladt, jf. tidligere omtalt. I tilfælde med øget risiko kan det blive nødvendigt at foretage kontrol af den/de reelle ejeres identitetsoplysninger ved flere uafhængige og pålidelige kilder. Det skal dog bemærkes, at revisor i alle sine kundeforhold skal gennemføre foranstaltninger for at kontrollere den/de reelle ejeres identitetsoplysninger, men at selve omfanget varierer ud fra en risikovurdering af den enkelte kunde. Der må heller ikke foreligge omstændigheder, som giver anledning til usikkerhed om, hvorvidt oplysningerne om den/de reelle ejere er forkerte. Endvidere skal revisor, jf. stk. 1, nr. 3, 1. pkt., klarlægge den juridiske persons ejer- og kontrolstruktur. Med dette menes, at revisor skal indhente oplysninger om navne på ledelsen og tegningsregler. Der er ligeledes her tale om en konkret risikovurdering af kunden i forhold til, hvor dybdegående undersøgelserne skal være for at fastlægge ejer- og kontrolstrukturen,

⁵⁶ Ibid., s. 278-281.

men det skal dog ske i alle kundeforhold. For kunder med begrænset risiko kan det være tilstrækkeligt med et organisationsdiagram, som illustrerer ejerandele eller indhentelse af oplysninger via cvr-registret, hvorimod det for andre kunder kan være nødvendigt at indhente dokumentation for ejerandelene, såsom ejerfortegnelse eller ejerbog. Reelle ejere af en juridisk person vil være en del af ejer- og kontrolstrukturen. Revisor kan bruge registeret over reelle ejere, der bliver ført af Erhvervsstyrelsen, som bidrag til arbejdet med at kundekendskabsproceduren. Dette kan dog næppe stå alene, med mindre revisor har vurderet, at det er tilstrækkeligt ud fra en risikovurdering af kunden. Registrering af reelle ejere sker hos Erhvervsstyrelsen og gælder for ApS, A/S, P/S, K/S, I/S, fonde (både erhvervsdrivende og ikke-erhvervsdrivende), finansielle virksomheder, virksomheder med begrænset ansvar (AMBA, FMBA, SMBA) og europæiske virksomhedsformer (SE, SCE, EØFG), jf. bekendtgørelse om registrering og offentliggørelse af oplysninger om ejere i Erhvervsstyrelsen. Det beror igen på en konkret vurdering i forhold til, hvornår revisor har gennemført rimelige foranstaltninger for at klarlægge ejer- og kontrolstrukturen i den enkelte virksomhed. Definitionen af en reel ejer af en virksomhed fremgår af HVID § 2, nr. 9. I bestemmelsen står, at en reel ejer er den eller de fysiske personer, der i sidste ende ejer eller kontrollerer kunden, eller den eller de fysiske personer, på hvis vegne en transaktion eller aktivitet gennemføres.⁵⁷ Hvad der forstås ved ”tilstrækkelig del”, det vil sige, hvor mange procent af ejerandelene, en person skal eje for at betragtes som reel ejer, fremgår nærmere i Hvidvaskvejledningen. Heri fremgår, at en tilstrækkelig del som udgangspunkt vil være, hvis den fysiske person ejer 25 pct. af ejerandelene og/eller kontrollen.⁵⁸ Det fremgår af HVID § 2, nr. 9, litra a, nr. i, at en reel ejer af en virksomhed er den/de fysiske personer i en juridisk enhed, der i sidste ende direkte eller indirekte ejer eller kontrollerer en tilstrækkelig del af ejerandelene eller stemmeretighederne, eller som udøver kontrol ved hjælp af andre midler. Selskaber, hvis ejerandele handles på et reguleret marked eller et tilsvarende marked, der er undergivet oplysningspligt i overensstemmelse med EU-retten eller tilsvarende internationale standarder, er ikke omfattet. Indirekte ejerskab eller kontrol skal forstås som ejerskab eller kontrol igennem en eller flere virksomheder. En reel ejer er dog altid en fysisk person. Det betyder at i tilfælde, hvor en virksomhed er ejet af en eller flere virksomheder, skal revisor ”se igennem de juridiske personer” for at kunne identificere virksomhedens reelle ejer. Revisor skal dermed finde ud af, hvem der i sidste ende ejer virksomheden ved at klarlægge ejerkæden. Dette er gældende uanset virksomhedsform og uanset om det er danske eller udenlandske virksomheder. Der er ikke krav om, at en person skal være i besiddelse af ejerandele for at være reel

⁵⁷ Ibid., s. 281-284.

⁵⁸ Finanstilsynet 2020, s. 69.

ejer. Bestemmelsen omfatter alle former for ejerskab og kontrol, og kan f.eks. være ret til udpegning af flertallet af bestyrelsesmedlemmerne. Ejerskab og kontrol kan således både være direkte og indirekte. Direkte ejerskab kan ske gennem direkte besiddelse af ejerandele i virksomheden, hvorimod indirekte ejerskab og kontrol kan ske gennem et holding- eller datterselskab. Begrebet ”reelt ejerskab” dækker over hvilke fysiske personer, der i sidste ende ejer eller kontrollerer en virksomhed. En virksomheds reelle ejere og legale ejere er ikke nødvendigvis de samme. Det kan nemlig både være fysiske personer og juridiske personer, der kan være legale ejere, men som sagt kun fysiske personer, der kan være reelle ejere. Legale ejere har stemmerettigheder eller kapital i en virksomhed. Potentielle stemmerettigheder i form af tegningsretter og købsoptioner på kapitalandele indgår i vurderingen af, hvorvidt der foreligger et reelt ejerskab.⁵⁹ I SLL § 7 defineres, hvornår der er tale om bestemmende indflydelse. Der er som udgangspunkt først opnået bestemmende indflydelse og dermed kontrollerende ejerskab, når personen har beføjelsen til at styre de økonomiske og driftsmæssige beslutninger, hvilket typisk først sker, når personen ejer eller kontrollerer mere end halvdelen af virksomhedens stemmerettigheder. Dette er i modsætning til HVID, hvor udgangspunktet er, at en fysisk person er reel ejer af en virksomhed, hvis personen ejer eller kontrollerer mere end 25 pct. af virksomhedens ejerandele eller stemmerettigheder. Som følge af HVID kan der være flere fysiske personer, der er reelle ejere, hvilket ikke er muligt efter SLL. Revisor skal også bemærke at virksomheder, hvor dets ejerandele handles på et reguleret marked, ikke har nogen reel ejer. ”Et reguleret marked” i hvidvask-sammenhæng findes kun inden for EU- eller EØS-lande.⁶⁰

I de tilfælde hvor der ikke er nogle reelle ejere af en virksomhed, kan den daglige ledelse betragtes som reelle ejere, jf. HVID § 2, nr. 9, litra a, nr. ii. Betingelsen for at indsætte den daglige ledelse som reel ejer er dog, at det sker efter, at alle muligheder er udtømt, og således at der ikke er identificeret en person under nr. i, eller hvis der er tvivl om, hvorvidt den eller de personer, der er identificeret, er den eller de reelle ejere. Som udgangspunkt har alle virksomheder reelle ejere, så denne bestemmelse må kun benyttes, hvis alle identifikationsmuligheder er udtømte.⁶¹ Ifølge HVID § 2, nr. 1 skal den daglige ledelse defineres som værende de personer, der har ansvaret for den daglige ledelse af en juridisk person, f.eks. vedrørende drift, omsætning og øvrige resultater. I f.eks. et kapitalselskab vil den daglige ledelse udgøres af de registrerede medlemmer af direktionen, og bestyrelsen varetager den strategiske og overordnede ledelse. Det vil typisk fremgå af den juridiske persons vedtægter,

⁵⁹ Fogtdal m.fl. 2022, s. 171-173.

⁶⁰ Ibid., s. 174-175.

⁶¹ Ibid., s. 176.

hvem der skal betragtes som daglig ledelse. Revisor skal se på, hvem der udfører de opgaver, som en direktør udfører i et aktieselskab, herunder hvem der har ansvar for den daglige drift, ansættelse af personale, ansættelse/afskedigelse af ledende medarbejdere, der ikke er medlemmer af direktionen med videre.⁶² For at den daglige ledelse kan betragtes som reelle ejere skal der dermed ikke være identificeret andre personer, der direkte eller indirekte ejer eller kontrollerer en tilstrækkelig del af ejerandelene eller stemmerettighederne, eller som udøver kontrol ved hjælp af andre midler. Revisor skal notere, hvad revisor har gjort for at identificere den/de reelle ejere inden revisor blot betragter den daglige ledelse som reel ejer. Komplicerede ejerstrukturer kan være et forsøg på at sløre den/de reelle ejere. Ud fra en risikovurdering af kundeforholdet kan det medføre, at revisor ikke etablerer en forretningsforbindelse med kunden. I dette tilfælde vil det nemlig ikke være tilstrækkeligt at betragte den daglige ledelse som reel ejer. Det skal dog bemærkes, at revisor ikke skal indhente identitetsoplysninger på den/de reelle ejere i de tilfælde, hvor den legale ejer af kunden er et selskab, hvis ejerandele handles på et reguleret marked, der er undergivet oplysningspligt i henhold til EU-retten. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2.⁶³

Det fremgår af HVID § 11, stk. 1, nr. 4, at revisor i alle tilfælde skal foretage en vurdering af forretningsforbindelsens formål og tilsigtede beskaffenhed. Det er desuden kun, hvor det er relevant, at det er et krav, at revisor indhenter disse oplysninger fra kunden. Det beror på en konkret vurdering i forhold til, om indhentning af oplysninger fra kunden er relevant. Det vil typisk ikke være nødvendigt at indhente oplysninger fra kunden vedrørende forretningsforbindelsens formål i forbrugerforhold, da det fremgår af det produkt, som kunden vælger. ”Forretningsforbindelsens formål” skal forstås på den måde, at revisor skal vide, hvorfor kunden ønsker at indgå i en forretningsforbindelse med revisor, og hvad formålet er. Disse oplysninger om forretningsforbindelsens formål skal indgå i overvågningen af kunden, og som kan få betydning for, om kunden skal underrettes til Hvidvasksekretariatet ved mistænkelig adfærd, jf. længere nede i kandidatspecialet. Hvis oplysningerne ikke indhentes fra kunden, kan revisor i stedet bruge de oplysninger, som revisor har vurderet, er typiske for den pågældende kunde. Revisor kan også ud fra overvågningen vurdere, hvad der er sædvanligt for kundetypeforholdet, og hvorvidt den konkrete kunde afviger fra det. Forretningsforbindelsens ”tilsigtede beskaffenhed” skal forstås, at revisor skal kende de egenskaber og forhold ved forretningsforbindelsen, som giver forretningsforbindelsen dens særpræg. Det kan således bl.a. være relevant at kende kundens forretningsmodel, vide hvor kundens midler kommer fra, forstå hvordan den juridiske person tjener

⁶² Ibid., s. 163-164.

⁶³ Ibid., s. 284-285.

sine penge og så videre. Det vil i højere grad være nødvendigt at indhente oplysninger fra kunden om den tilsigtede beskaffenhed end om forretningsforbindelsens formål. Det er selvfølgelig vigtigt, at revisor forholder sig til de oplysninger, som kunden afleverer. Revisor skal indhente oplysninger om formål og den tilsigtede beskaffenhed ved indgåelse af en forretningsforbindelse og i forbindelse med gennemførelse af løbende kundekendskabsprocedurer, jf. HVID § 10, nr. 1.⁶⁴

Det fremgår af HVID § 11, stk. 1, nr. 5, at revisor har pligt til at overvåge kunden, samt en pligt til ajourføring af dokumenter, data eller oplysninger. Årsagen til at dokumenter, data og oplysninger løbende skal ajourføres er, at revisor skal vurdere, hvorvidt forretningsforbindelsens risiko er ændret. Overvågningsforpligtelsen gælder både ved transaktioner og i forbindelse med aktiviteter, såsom den almindelige kontakt med kunden. I forbindelse med rådgivningsopgaver vil dette krav om løbende overvågning være en overvågning af, hvorvidt kundens forespørgsler er usædvanlige i relation til revisors oplysninger om kunden og kundens forretnings- og risikoprofil. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 11, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 11, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har gennemført hele eller dele af kundekendskabsproceduren, når det er påkrævet ifølge HVID § 10, jf. § 14.⁶⁵

I forbindelse med at en person oplyser, at vedkommende handler på vegne af en kunde, eller er der i øvrigt tvivl om, hvorvidt en person handler på egne vegne, skal revisor identificere personen, og vedkommendes identitet skal kontrolleres ved en pålidelig og uafhængig kilde, jf. tidligere omtalt. Dette fremgår af HVID § 11, stk. 2. Det betyder derfor, at revisor ikke i alle situationer skal sikre sig, at den person, som revisor har kontakt med, handler på vegne af en anden fysisk eller juridisk person. Det skal kun ske, såfremt den konkrete situation giver anledning til tvivl, hvorvidt personen handler på egne vegne. Ved tvivl kan revisor spørge, om personen handler på egne vegne eller på vegne af en anden. Revisor indgår en forretningsforbindelse med den på hvis vegne, der handles, og det er denne fysiske eller juridiske person, der er kunden. Den person, der handler på vegne af kunden skal identificeres og identiteten skal kontrolleres ved en pålidelig og uafhængig kilde, jf. tidligere omtalt. Hvis revisor er i tvivl om fuldmagtsforholdet, skal revisor sørge for at få oplysninger eller dokumentation på, at personen har den nødvendige bemyndigelse til at handle på vegne af kunden. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for

⁶⁴ Ibid., s. 286-287.

⁶⁵ Ibid., s. 287-290.

overtrædelse af HVID § 11, stk. 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 11, stk. 2 er den strafbare handling, at revisoren ikke har identificeret og kontrolleret identitetsoplysninger på den person, der handler på vegne af en kunde, eller at sikre sig, at personen var bemyndiget til at handle på vegne af kunden. Den 29. oktober 2013 gav Erhvervsstyrelsen et påbud til et revisionselskab om at etablere tilstrækkelige procedurer for bl.a. legitimation, idet der både manglede legitimationsoplysninger på virksomhedsrådgiverselskabet, dets reelle ejere samt repræsentanterne, der var bemyndiget til at handle på kundens vegne.⁶⁶

Revisor skal gennemføre kundekendskabsprocedurerne, jf. ovenstående for sine kunder, men selve omfanget kan variere, da det skal ske ud fra en risikovurdering af kunden. I risikovurderingen kan bl.a. inddrages oplysninger om forretningsforbindelsens formål, omfang, regelmæssighed og varighed. Risikovurderingen er overordnet set en vurdering omkring risikoen for hvidvask, samt at kunden er den person, som kunden udgiver sig for at være. Risikovurderingen bør bl.a. tage stilling til hvem er kunden, hvilke produkter/ytelser ønsker kunden, geografiske forhold omkring kunden, samt hvilke leveringskanaler er der til kunden. Stk. 3 skal ses i sammenhæng med HVID §§ 17-20, der omhandler skærpede krav til kundekendskabsproceduren ved øget risiko for hvidvask, samt HVID § 21, stk. 1, der omhandler lempede krav til kundekendskabsproceduren ved begrænset risiko for hvidvask. Det skal dog bemærkes, at revisor ikke kan undlade at gennemføre kundekendskabsprocedurerne, jf. stk. 1 og 2 ved f.eks. begrænset risiko hos en kunde, da revisor f.eks. altid skal indhente identitetsoplysninger på kunden, og at disse skal kontrolleres. HVID § 11, stk. 4 bestemmer, at revisor skal kunne godtgøre over for Erhvervsstyrelsen, at undersøgelsens omfang og risikovurderingen af den enkelte kunde er tilstrækkelig i forhold til risikoen for hvidvask. Dette indebærer f.eks., om der er indhentet tilstrækkelige oplysninger til at foretage risikovurderingen, om risikovurderingen inddrager relevante forhold, samt om vægtningen af forhold er acceptabel. Risikovurderingen af kunden beror på et skøn fra revisors side.⁶⁷

8.1.2 Kontrol af identitetsoplysninger før etablering af forretningsforbindelse

HVID § 14 vedrører tidspunktet for gennemførelse af kundekendskabsprocedurerne, hvilket vil sige, hvornår revisor skal udføre kundekendskabsprocedurerne. I udgangspunktet skal kundekendskabsprocedurerne gennemføres under hele forretningsforbindelsens levetid, og bliver dermed ikke

⁶⁶ Ibid., s. 292-294.

⁶⁷ Ibid., s. 294-297.

afsluttet. I tilfælde af at kundekendingsprocedurerne ikke kan gennemføres, skal revisor afbryde eller afvikle forretningsforbindelsen. Bestemmelsen i HVID gennemfører artikel 10, stk. 1 og artikel 14 i AMLD 4. Ifølge HVID § 14, stk. 1 skal revisor kontrollere en kundes og kundens reelle ejers identitetsoplysninger inden der etableres en forretningsforbindelse med kunden eller udføres en transaktion for kunden. "Forretningsforbindelse" er defineret i HVID § 2, nr. 3, og er tidligere omtalt i dette kandidatspeciale. Kort sagt er en forretningsforbindelse et kundeforhold, der etableres af revisor, og som på etableringstidspunktet forventes at blive af en vis varighed, der bl.a. omfatter rådgivningsopgaver for kunden. Det betyder, at revisor f.eks. godt kan etablere en forretningsforbindelse inden kravene om indhentelse af oplysninger om kundens formål med forretningsforbindelsen samt den tilsigtede beskaffenhed er gennemført. Dette er dog ikke muligt, hvis revisor i den indledende kundekendingsprocedure har konstateret, at der er en øget risiko ved kunden. I disse tilfælde skal revisor i stedet iværksætte yderligere foranstaltninger (skærpede krav, jf. HVID § 17, stk. 2 og § 18), som vil blive gennemgået længere nede i kandidatspecialet. Det vil nemlig ikke være tilstrækkeligt at opfylde kravene i henhold til stk. 1. Kundekendingsprocedurerne skal gennemføres under hele forretningsforbindelsen, hvilket vil sige fra etablering af kundeforholdet til afvikling af kundeforholdet. Kundekendingsprocedurerne gennemføres altid ud fra en risikovurdering. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 14, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 14, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har indhentet kundens identitetsoplysninger og kontrolleret disse inden etablering af forretningsforbindelsen.⁶⁸

Det fremgår af HVID § 14, stk. 2, at kontrollen af kundens eller den/de reelle ejers identitetsoplysninger kan gennemføres under etableringen af forretningsforbindelsen, hvis det er nødvendigt for ikke at afbryde den normale forretningsgang og der er begrænset risiko for hvidvask. Kontrollen af identitetsoplysninger skal i sådanne tilfælde gennemføres hurtigst muligt efter første kontakt. Det betyder derfor, at stk. 1 kan tilsidesættes under forudsætning af, at det er nødvendigt for ikke at afbryde den normale forretningsgang, samt at der er begrænset risiko for hvidvask. Ved "den normale forretningsgang" forstås den procedure, som revisor følger, når revisor etablerer en ny forretningsforbindelse. Helt konkret er der forskellige arbejdsprocesser, der skal udføres før den nye kunde, er fuldt ud oprettet i systemet. Det skal også tages i betragtning, at det konkret skal være nødvendigt at udskyde kontrollen til under etableringen af kundeforholdet. Revisor kan dermed foretage de indledende

⁶⁸ Ibid., s. 304-306.

handlinger, f.eks. indhente oplysninger til at påbegynde en rådgivningsopgave, men revisor må dog ikke udføre selve rådgivningsopgaven før identitetsoplysningerne er indhentet og kontrolleret. Yderligere skal kunden udgøre begrænset risiko, som bl.a. skal ses i relation til HVID § 11 vedrørende risikovurdering. Revisor kan være forpligtet til at afvikle kundeforholdet, såfremt kontrollen ikke senere kan gennemføres, jf. stk. 4. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 14, stk. 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 14, stk. 2 er den strafbare handling, at revisoren ikke har gennemført kontrol af identitetsoplysningerne hurtigst muligt efter første kontakt med kunden.⁶⁹

Som kort omtalt ovenfor har revisor pligt til at afbryde eller afvikle forretningsforbindelsen, såfremt det ikke er muligt for revisor at gennemføre kundekendskabsprocedurerne, jf. HVID § 14, stk. 5. Revisor skal dog forinden undersøge, om det er muligt at gennemføre kundekendskabsprocedurerne på anden måde end hvad revisor sædvanligvis gør. Revisor kan f.eks. ikke afvikle et kundeforhold, alene fordi en kunde ikke vil udlevere kopi af sit pas. Revisor skal i så fald vurdere, om modvilligheden ved at udlevere kopi af passet medfører en mistanke om hvidvask. Hvis revisor ikke vurderer, at der er mistanke om hvidvask, må revisor indhente de ønskede oplysninger på en anden vis. Hjemlen i stk. 5 omfatter derfor, at revisor har udtømt mulighederne for at kunne gennemføre kundekendskabsprocedurerne. I det øjeblik at revisor beslutter, at kundeforholdet skal afvikles, må revisor ikke foretage yderligere aktiviteter for kunden. Ifølge stk. 5, 2. pkt. skal revisor samtidig forholde sig til, om revisor skal foretage en underretning i henhold til HVID § 26 i forbindelse med beslutningen om at afvikle kundeforholdet. Eftersom der som udgangspunkt kun er pligt til at afvikle kundeforholdet i henhold til stk. 5 på grund af mistanke om hvidvask, vil revisor i langt de fleste tilfælde være forpligtet til at foretage en underretning. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 14, stk. 5 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 14, stk. 5 er den strafbare handling, at revisoren ikke har afbrudt eller afviklet en forretningsforbindelse. Som eksempel på overtrædelse af bestemmelsen vil være, hvis revisor har indgået en forretningsforbindelse, som revisor vurderer, har begrænset risiko for hvidvask. Revisor vurderer senere kunden til at udgøre øget risiko for hvidvask. Det korrekte, jf. stk. 5, er derfor, at revisor skal afvikle forretningsforbindelsen, men

⁶⁹ Ibid., s. 307-308.

hvis revisor undlader dette, fordi revisor vurderer, at kunden ikke kan opfylde de skærpede krav til kundekendskabsprocedurerne, vil revisor kunne blive straffet.⁷⁰

8.1.3 Skærpede krav til kundekendskabsprocedurerne

Revisor skal ud over kravene i HVID §§ 11 og 12 gennemføre skærpede kundekendskabsprocedurer, hvor revisor vurderer, at der er øget risiko for hvidvask. Hertil vil være nogle højrisikofaktorer, som revisor skal tage i betragtning, jf. HVID § 17, stk. 1. Som udgangspunkt skal revisor gennemføre skærpede kundekendskabsprocedurer, hvis kunden har hjemsted i et land, der står angivet på EU-Kommissionens liste over højrisikolande, jf. HVID § 17, stk. 2. Bestemmelsen i HVID § 17 gennemfører artikel 18, stk. 1, 3 og 4 i AMLD 4. HVID § 17 fastslår dermed, at nogle kundeforhold udgør en øget risiko for hvidvask, men det er ikke hensigten med bestemmelsen, at revisor ikke må indgå forretningsforbindelser med disse kunder. Revisor skal dog blot være opmærksom på at få gennemført skærpede kundekendskabsprocedurer, som revisor selv skal tilrettelægge ud fra en risikovurdering. Endvidere skal revisor altid gennemføre skærpede kundekendskabsprocedurer, hvis kunden er en PEP. Læs mere om PEP længere nede i kandidatspecialet. HVID indeholder et bilag 3, hvori står angivet en ikke-udtømmende liste over faktorer og typer dokumentation, der karakteriserer situationer, der potentielt medfører en øget risiko. Revisor skal dog også selv medtage andre risikofaktorer, som kan være relevante i den konkrete situation, da bilaget som sagt ikke er en udtømmende liste. Det kan f.eks. være relevant hvilken kundetype, der er tale om. Det vil bero på den samlede vurdering af alle risikofaktorerne, der afgør risikoen i hvert kundeforhold. Revisor skal også forholde sig til, om kunderne er bosiddende i geografiske områder, som har øget risiko, jf. bilag 3, nr. 1, litra b. Geografiske risikofaktorer kan f.eks. være lande berørt af sanktioner, embargoer med videre, jf. bilag 3, nr. 3.⁷¹

Ifølge HVID § 17, stk. 1 skal revisor iværksætte skærpede kundekendskabsprocedurer ved øget risiko. Revisor skal ud fra en risikovurdering af kunden vurdere, hvilke yderligere foranstaltninger i henhold til kravene i HVID § 11, der er påkrævet for at have tilstrækkeligt kundekendskab. De skærpede kundekendskabsprocedurer skal gennemføres under hele kundeforholdet. Risikovurderingen af det enkelte kundeforhold kan dog godt ændre sig, således at kunden ændrer status fra øget risiko til normal risiko. De skærpede kundekendskabsprocedurer medfører, at revisor skal iværksætte yderligere

⁷⁰ Ibid., s. 309-311.

⁷¹ Ibid., s. 326-328.

foranstaltninger, således at revisor kan håndtere de øgede risici, som kundeforholdet indebærer. Det er ikke muligt at oplyste en udtømmende liste for hvad eller hvilke skærpede kundekendingsprocedurer, der skal gennemføres. Der vil dog som minimum altid skulle iværksættes øget overvågning af kunden for at vurdere, om aktiviteter virker mistænkelige.⁷² I Hvidvaskvejledningen er angivet eksempler på skærpede kundekendingsprocedurer, f.eks. indhentelse af oplysninger om kundens adresse eller fødested, indhentelse af oplysninger fra andre kilder end fra kunden selv, gennemførelse af kundekendingsprocedurer oftere i løbet af kundeforholdet, kontrollere kundens oplysninger hos flere uafhængige og pålidelige kilder, undersøgelse af kundens tidligere forretningsaktiviteter med videre. Hvis revisor vurderer, at kunden har høj risiko, skal revisor iværksætte skærpede kundekendingsprocedurer, uanset at kunden ikke tidligere har været højrisiko.⁷³ De skærpede kundekendingsprocedurer udvider de almindelige krav i HVID § 11, f.eks. at gennemføre kontrol af kundens identitetsoplysninger ved flere kilder for at øge kvaliteten af kontrollen. Ifølge bilag 3, nr. 1, litra e kan der muligvis være tale om øget risiko for hvidvask, hvis den juridiske persons ejerstruktur virker usædvanlig eller for kompleks i forhold til den juridiske persons forretningsaktiviteter. I sådanne tilfælde er det vigtigt, at der er klarhed over kundens ejer- og kontrolstruktur, det vil sige de/de reelle ejere, jf. HVID § 11, stk. 1, nr. 3, 2. pkt. og den juridiske persons beskaffenhed, jf. HVID § 11, stk. 1, nr. 4. Det vil være relevant at gennemføre yderligere foranstaltninger for at kontrollere den/de reelle ejeres identitet, samt at identitetsoplysningerne ikke kun kontrolleres ud fra oplysninger, som kunden har afleveret. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 17, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 17, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har gennemført skærpede kundekendingsprocedurer.⁷⁴

Det fremgår af HVID § 17, stk. 2, at revisor skal gennemføre skærpede kundekendingsprocedurer, hvis kunden har hjemsted i et land, der er opført på Europa-Kommissionens liste over højrisikotredjelande. Revisor må derfor gerne oprette et kundeforhold med en kunde, der er hjemmehørende i sådan et land, men revisor skal kunne håndtere den risiko, der følger med kundeforholdet. Endvidere er der også krav til, hvad de skærpede kundekendingsprocedurer skal omfatte. Ifølge nr. 1 omfatter de skærpede kundekendingsprocedurer indhentelse af yderligere oplysninger om kunden og den/de reelle ejere. Det kan f.eks. være oplysninger om adresse eller fødested. Nr. 2 bestemmer, at revisor

⁷² Ibid., s. 329-330.

⁷³ Finanstilsynet 2020, s. 92.

⁷⁴ Fogtdal m.fl. 2022, s. 331-332.

skal indhente yderligere oplysninger om forretningsforbindelsens tilsigtede karakter. Det kan f.eks. være oplysninger om forretningsforbindelsens formueforhold og forretningsforbindelsens forventede omfang. Det fremgår af nr. 3, at revisor skal indhente oplysninger om midlernes oprindelse og kilden til kundens og den reelle ejers formue. Det vil sige, hvorfra kundens og den reelle ejers formue stammer fra, samt hvordan kunden og den reelle ejer opnår sin indtjening. I henhold til nr. 5 skal revisor indhente godkendelse ved etablering eller videreførelse af forretningsforbindelser hos den person, der er udpeget i henhold til HVID § 7, stk. 2, det vil sige den hvidvaskansvarlige. Den hvidvaskansvarlige skal dermed godkende forretningsforbindelsen, hvis denne har hjemsted i et land, der er opført på Europa-Kommissionens liste over højrisikotredjelande. Dette kandidatspeciale vil dog ikke yderligere omtale den hvidvaskansvarlige, dennes opgaver eller lignende. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 17, stk. 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 17, stk. 2 er den strafbare handling, at revisoren ikke har gennemført en skærpet kundekendingsprocedure over for kunder, der har hjemsted i et land, der er opført på Europa-Kommissionens liste over højrisikotredjelande. Det vil f.eks. være en overtrædelse af bestemmelsen, hvis revisor ikke gennemfører en skærpet kundekendingsprocedure, såfremt en kunde er hjemmehørende i Nordkorea, eftersom Nordkorea står på Europa-Kommissionens liste.⁷⁵

8.1.3.1 Politisk eksponeret personer (PEP)

Det fremgår af HVID § 18, at der er skærpede krav til kundekendingsprocedurerne, hvis kunden eller den/de reelle ejere af den juridiske person (kunden) er PEP. Bestemmelsen i HVID gennemfører artikel 20-23 i AMLD 4. Ifølge betragtning 33 i AMLD 4's præambel er disse regler af forebyggende karakter, således bør PEP'er ikke karakteriseres som personer, der er kriminelle.⁷⁶ PEP'er er personer, som har et særligt offentligt tillidshverv, og derfor kan være modtagelige for bestikkelse og anden korrupsion.⁷⁷

Ifølge HVID § 2, nr. 8 er PEP en fysisk person, som har eller har haft ét af de offentlige erhverv, der står oplyst i bestemmelsen. Det er f.eks. statschef, ministre, medlemmer af Folketinget og højesteretsdommere.⁷⁸ I henhold til HVID § 2, nr. 6 er defineret, hvad der skal forstås ved nærtstående til en

⁷⁵ Ibid., s. 334-335.

⁷⁶ Ibid., s. 341.

⁷⁷ Finanstilsynet 2020, s. 97.

⁷⁸ Fogtdal m.fl. 2022, s. 169-170.

PEP, hvilket er PEP'ens ægtefælle, registrerede partner, samlever eller forældre samt børn og disses ægtefæller, registrerede partnere eller samlevere. Ved "samlever" skal forstås personer, der lever i et ægteskabslignende forhold med fælles husførelse. Det bemærkes, at søskende, stedbørn og stedforældre ikke er omfattet af definitionen. Ifølge HVID § 2, nr. 7 er en nær samarbejdspartner til en PEP en fysisk person, som er reel ejer af en virksomhed eller anden form for juridisk person i fællesskab med en eller flere PEP'er, jf. litra a. Læs om reelle ejere tidligere i dette kandidatspeciale. Endvidere er en nær samarbejdspartner en fysisk person, der på anden måde end nævnt i litra a har en nær forretningsmæssig forbindelse med en eller flere PEP'er, jf. litra b. Det indebærer, at samarbejdet enten har været over et vist tidsrum eller i et vist omfang. Yderligere er en nær samarbejdspartner en fysisk person, der som den eneste er reel ejer af en virksomhed eller anden form for juridisk person, som det vides, er blevet oprettet til fordel for en PEP, jf. litra c. Det betyder derfor, at personen skal være den eneste reelle ejer, således at personen direkte eller indirekte kontrollerer alle ejerandele eller stemmerettighederne. Personen opfylder dermed ikke betingelsen, såfremt personen kun ejer 75 pct. af en virksomhed.⁷⁹ Ifølge Hvidvaskvejledningen er en person, der deltager i bestyrelsesarbejde sammen med en PEP, hvor bestyrelsen er vurderet til at være den reelle ejer af den juridiske person, vil personen ikke af den grund anses for at være en nær samarbejdspartner til PEP'en. Revisor skal behandle PEP'ers nærtstående og nære samarbejdspartnere efter samme regler som PEP'er. Af den årsag er den konkrete risikovurdering af en PEP dermed afgørende for, hvordan revisor tilrettelægger kundekendskabsproceduren for PEP'ens nærtstående og nære samarbejdspartnere. Hvis revisor kategoriserer PEP'en med høj risiko, skal PEP'ens nærtstående og nære samarbejdspartnere også betragtes som høj risiko, medmindre revisors individuelle vurdering af de pågældende tilsiger andet.⁸⁰

Det fremgår af HVID § 18, stk. 1, at revisor skal have forretningsgange til at afgøre, om bl.a. kunden eller kundens reelle ejer er en PEP, jf. HVID § 2, nr. 8, eller en nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP, jf. HVID § 2, nr. 6 og 7.⁸¹ Revisor skal have forretningsgange og systemer, der sørger for at vurderingen sker i forbindelse med etableringen eller udvidelsen af kundeforholdet. Revisor skal bl.a. fastlægge, om en kunde er PEP. Dette kan ske ved at kigge på den liste, som Finanstilsynet udarbejder for indenlandske PEP'er (listen omfatter ikke nærtstående eller nære samarbejdspartnere til PEP'er). I forhold til om kunden eventuelt er udenlandsk PEP, kan revisor søge på internettet eller bruge en kommerciel tjenesteudbyder, der tilbyder sådanne oplysninger. Revisor skal også træffe

⁷⁹ Ibid., s. 167-168.

⁸⁰ Finanstilsynet 2020, s. 99.

⁸¹ Fogtdal m.fl. 2022, s. 342.

rimelige foranstaltninger til at identificere kunder, der er nærtstående eller nær samarbejdspartner til PEP'er. Dette kan ske ved at spørge PEP'en, søge på internettet eller ved at bruge en kommerciel tjenesteudbyder, der tilbyder sådanne oplysninger.⁸² Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 18, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 18, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har forretningsgange eller har mangelfulde forretningsgange til at vurdere, om kunden eller kundens reelle ejer er PEP, eller en nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP. Så sagt på anden måde vil revisor overtræde bestemmelsen, hvis revisor ikke har forretningsgange, som beskriver, hvordan en PEP skal identificeres.⁸³

I henhold til HVID § 18, stk. 2 skal revisor træffe passende foranstaltninger for at fastslå oprindelsen af midlerne og formuen, som er omfattet af forretningsforbindelsen eller transaktionen. Indhentelse af oplysninger for at kunne fastslå dette, skal ske ud fra en risikovurdering. Risikovurderingen tager udgangspunkt i flere elementer, f.eks. kundens bopælsland, kundens stilling, kundens omdømme med videre. Revisor kan enten bede kunden om at udlevere de relevante oplysninger, eller eventuelt indhente fra eksterne kilder. Det er altid kundens midler og formue, som skal undersøges, eftersom det er disse midler, der er omfattet af forretningsforbindelsen eller transaktionen. Det betyder at i de tilfælde, hvor PEP'en er reel ejer af kunden, er det stadigvæk kundens, det vil sige den juridiske persons, midler og formue, som er omfattet af bestemmelsen, og ikke den reelle ejers midler og formue. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 18, stk. 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 18, stk. 2 er den strafbare handling, at revisoren ikke har foretaget passende foranstaltninger til at fastslå oprindelsen af de midler og formue, som er omfattet af forretningsforbindelsen eller transaktionen med en PEP, en nærtstående eller en nær samarbejdspartner til en PEP.⁸⁴

Det fremgår af HVID § 18, stk. 4, at revisor skal foretage skærpet overvågning af en forretningsforbindelse med en PEP, jf. HVID § 2, nr. 8, eller en nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP, jf. HVID § 2, nr. 6 og 7. Det skal igen ske ud fra en risikovurdering, hvor omfangsrigt overvågningen skal være. Eksempelvis vil personer fra lande med højt korruptionsniveau potentielt kunne udgøre en højere risiko for hvidvask. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78,

⁸² Finanstilsynet 2020, s. 100.

⁸³ Fogtdal m.fl. 2022, s. 344-345.

⁸⁴ Ibid., s. 346.

stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 18, stk. 4 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 18, stk. 4 er den strafbare handling, at revisoren ikke har etableret skærpet overvågning af kundeforhold med en PEP, en nærtstående eller en nær samarbejdspartner til en PEP. Det vil derfor være en overtrædelse af bestemmelsen, såfremt revisor overvåger PEP'er på samme måde som resten af kundeporteføljen, hvis resten af kundeporteføljen ikke er under skærpet overvågning.⁸⁵

Det fremgår af HVID § 18, stk. 6, at når en PEP ophører med at have det pågældende hverv, skal revisor i mindst 12 måneder derefter vurdere, hvorvidt personen udgør en øget risiko for hvidvask, og anvende skærpede kundekendingsprocedurer, jf. HVID § 17, stk. 1, indtil personen ikke vurderes at udgøre en øget risiko for hvidvask. Revisor skal i sin vurdering af personen bl.a. lægge vægt på personens fortsatte relation til sit tidligere hverv, samt niveauet af korrupsion i det land, hvor personen er bosat eller havde hvervet. Når personen ophører med at være PEP, og revisor vurderer, at der ikke er en øget risiko for hvidvask, skal revisor gennemføre kundekendingsprocedurer i overensstemmelse med HVID § 10, nr. 1 og igen foretage en ny risikovurdering af kunden, jf. HVID § 11. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 18, stk. 6 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 18, stk. 6 er den strafbare handling, at revisoren ikke har foretaget en risikovurdering af en PEP, der er ophørt med det pågældende hverv, eller at revisor ikke har iværksat foranstaltninger, såfremt personen fortsat vurderes at udgøre en øget risiko for hvidvask.⁸⁶

8.1.4 Lempede krav til kundekendingsprocedurerne

HVID § 21 vedrører revisors mulighed for at gennemføre lempede krav til kundekendingsprocedurer. Det skal ikke forstås således, at de lempede kundekendingsprocedurer er en undtagelse til kravene til kundekendingsprocedurerne, men udelukkende en mulighed for at justere den løbende kundekendingsprocedurer og overvågning af kunden. Bestemmelsen i HVID gennemfører artikel 12, 15 og 16 i AMLD 4. HVID indeholder et bilag 2, hvori står angivet en ikke-udtømmende liste over faktorer og typer dokumentation, der karakteriserer situationer, der potentielt medfører en begrænset risiko. Revisor kan som sagt gennemføre lempede kundekendingsprocedurer, når revisor vurderer, at der er begrænset risiko for hvidvask. Revisor skal foretage en risikovurdering af kunden, jf. HVID § 11, stk.

⁸⁵ Ibid., s. 348.

⁸⁶ Ibid., s. 350.

3. I denne risikovurdering kan revisor inddrage de risikofaktorer, der står angivet i bilag 2. Revisor skal dog være opmærksom på, at revisor ikke blot kan klassificere kundeforholdet med begrænset risiko, hvis en eller flere faktorer fra bilag 2 er relevant for det pågældende kundeforhold, såfremt der foreligger andre faktorer, der kan medføre en øget risiko for hvidvask. Det kunne f.eks. være en offentlig virksomhed, der er hjemmehørende i et land, som står opført på Europa-Kommissionens liste over højrisikotredjelande. I dette tilfælde vil det gå forud, at kunden er hjemmehørende i et højrisikotredjeland, selvom offentlige virksomheder udgør begrænset risiko, ifølge HVID bilag 2.⁸⁷

Det fremgår af HVID § 21, stk. 1, 1. pkt., at revisor kan gennemføre lempede kundekendingsprocedurer i forhold til kravene i HVID §§ 11 og 12, hvis det vurderes at være en begrænset risiko for hvidvask. Der er dermed tale om en mulighed og ikke et decideret krav som i HVID § 17, hvad angår de skærpede kundekendingsprocedurer ved øget risiko for hvidvask. Det fremgår af HVID § 21, stk. 1, 2. pkt. og 3. pkt., at revisor skal konstatere, om forretningsforbindelsen eller transaktionen indebærer en begrænset risiko, inden revisor gennemfører lempede kundekendingsprocedurer. Ved risikovurderingen skal revisor tage de lavrisikofaktorer i betragtning, som fremgår af HVID bilag 2, og andre lavrisikofaktorer, som må skønnes at være relevante. For at benytte de lempede kundekendingsprocedurer i forhold til HVID § 11, skal revisor ud fra en risikovurdering vurdere, at kundeforholdet indebærer en begrænset risiko for hvidvask. At revisor skal ”konstatere” betyder, at revisor skal undersøge, om der er risikofaktorer, der gør, at kundeforholdet kan anses at udgøre begrænset risiko. Det vil være en objektiv vurdering og bero på en konkret vurdering ud fra forretningsforbindelsens formål, omfang, varighed med videre.⁸⁸ I Hvidvaskvejledningen er oplistet nogle eksempler på lempede kundekendingsprocedurer. Det er f.eks., at revisor gennemfører kundekendingsprocedurer med henblik på at opdatere kundens identitetsoplysninger sjældnere end for andre kunder med mellem og høj risiko, eller at revisor overvåger kunden i et mere begrænset omfang, end revisor f.eks. overvåger kunder med en højere risikoprofil. Revisor kan dog ikke undgå at overvåge kunden.⁸⁹ Revisor skal være opmærksom på, at alle kravene i HVID § 11, jf. HVID § 11, stk. 3, skal være opfyldt. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 21, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 21, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har

⁸⁷ Ibid., s. 363-364.

⁸⁸ Ibid., s. 365.

⁸⁹ Finanstilsynet 2020, s. 110-111.

konstateret, om forretningsforbindelsen eller transaktionen indebærer en begrænset risiko for hvidvask inden gennemførelsen af lempede kundekendskabsprocedurer.⁹⁰

8.2 Kontantforbuddet

Ifølge HVID § 5 må erhvervsdrivende, som ikke er omfattet af HVID § 1, stk. 1, ikke modtage kontantbetalinger på 20.000 kr. eller derover, hvad enten betalingen sker på én gang eller som flere betalinger, der er eller ser ud til at være indbyrdes forbundet. Bestemmelsen i HVID gennemfører artikel 2, stk. 1, nr. 3, litra e og artikel 11, litra d i AMLD 4 samt betragtning 6 i AMLD 4's præambel. Baggrunden for reglen er, at der er øget risiko for hvidvask, når der er tale om store kontantbetalinger. Kontantbetaling skal forstås som betaling med kontanter, hvilket vil sige fysiske penge. Kontantforbuddet omfatter derfor ikke betaling med et betalingskort, eller hvis kunden indbetaler penge til egen konto for derefter at overføre pengene til forhandlerens konto⁹¹. Det samme gør sig gældende vedrørende betalinger foretaget via betalingstjenester, der bygger på konto til konto-struktur eller betalingskort-infrastruktur som MobilePay. I stedet for reglen om kontantforbuddet kunne de omhandlede forhandlere blive en del af de forpligtende virksomheder, jf. HVID § 1, stk. 1, hvor der er krav om kundekendskabsprocedurer, underretningspligt med videre, men det er dog besluttet, at der i stedet skal være et alternativ til HVID § 1, stk. 1, nemlig bestemmelsen omkring kontantforbuddet. Beløbsgrænsen på de 20.000 kr. blev sænket fra 50.000 kr. med virkning fra den 1. juli 2021. Ændringen blev foretaget, fordi der var høj risiko for hvidvask ved kontantbetalinger, og fordi kontantbetalinger er udtryk for anonymitet. Andre EU-lande har skærpede regler på området, bl.a. er beløbsgrænsen i Frankrig på 1.000 euro (ca. 7.455 kr.⁹²) og beløbsgrænsen i Grækenland er på 500 euro (ca. 3.727 kr.⁹³). Det er desuden en velkendt hvidvaskmetode, at kontanter bruges til at købe højværdivarer, fast ejendom eller aktiver til erhvervsvirksomhed, som efterfølgende videresælges, hvormed indtægten fremstår som lovlig.⁹⁴ Kontantforbuddet gælder både, hvor den erhvervsdrivende modtager et kontantbeløb som betaling til den erhvervsdrivende selv, og hvor den erhvervsdrivende modtager et kontantbeløb på vegne af en anden, f.eks. som formidler, kommissionær eller lignende⁹⁵. Som tidligere nævnt er revisorer og revisionsvirksomheder omfattet af HVID, så derfor er kontantforbuddet ikke

⁹⁰ Fogtdal m.fl. 2022, s. 366-368.

⁹¹ Finanstilsynet 2020, s. 20.

⁹² Valutaomregner 2023.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ SØIK 2018, s. 10.

⁹⁵ Fogtdal m.fl. 2022, s. 198-200.

relevant for revisorer og revisionsvirksomheder. Grunden til at kontantforbuddet alligevel medtages i dette kandidatspeciale er, at revisor har en forpligtelse til at underrette Hvidvasksekretariatet, hvis revisor mistænker, at én af revisors kunder har overtrådt kontantforbuddet. Læs mere om underretningsspligten senere i kandidatspecialet.

8.3 Undersøgelses-, noterings- og opbevaringspligten

HVID § 25 vedrører revisors undersøgelses- og noteringspligt. Bestemmelsen i HVID gennemfører artikel 18, stk. 2 i AMLD 4, artikel 1, nr. 10, litra b i AMLD 5, samt kravene i FATF's anbefaling nr. 11. Formålet med bestemmelsen er at revisor skal vurdere, hvorvidt der er mistanke om eller rimelig grund til at formode, at transaktionen har/har haft tilknytning til hvidvask. Såfremt revisor er vidende om, har mistanke om eller har rimelig grund til at formode, at en transaktion har/har haft tilknytning til hvidvask, skal revisor underrette Hvidvasksekretariatet.⁹⁶ Læs mere om underretningsspligten senere i kandidatspecialet.

HVID § 25, stk. 1 vedrører undersøgelses- og noteringspligten for bl.a. revisor, da revisor som nævnt er omfattet af HVID. Revisor skal undersøge baggrunden for og formålet med alle komplekse og usædvanligt store transaktioner samt alle usædvanlige transaktionsmønstre og aktiviteter, der ikke har et klart økonomisk eller påviseligt lovligt formål med henblik på at fastslå, hvorvidt der er mistanke om hvidvask. Resultaterne af undersøgelserne skal noteres og opbevares. Som det fremgår af stk. 1, nr. 1, litra a, skal transaktionen undersøges, hvis transaktionen er kompleks. Revisor kan f.eks. lægge vægt på, om transaktionen involverer flere parter eller flere jurisdiktioner, om transaktionen giver kunden mulighed for at modtage betalinger fra ukendt tredjemand med videre. Det følger af stk. 1, nr. 1, litra b, at revisor skal undersøge baggrunden for og formålet med en transaktion, hvis transaktionen er usædvanlig stor. Det beror på den konkrete kunde, hvad der er at betragte som en usædvanlig stor transaktion. Revisor skal derfor ud fra kundekendskabet vurdere, om der er tale om en usædvanlig stor transaktion. Revisor kan bl.a. se på den pågældende kundes transaktionsmønstre og produktportefølje. Stk. 1, nr. 1, litra c bestemmer, at undersøgelsen skal foretages, hvis transaktioner foretages i usædvanlige mønstre. Det indebærer derfor, at revisor kan tage udgangspunkt i kundens og kundetypens sædvanlige adfærdsmønstre, når revisor skal vurdere, om en transaktion foretages i usædvanlige mønstre. Af stk. 1, nr. 1, litra d fremgår det, at baggrunden for og formålet med en transaktion skal

⁹⁶ Ibid., s. 387-390.

undersøges, hvis der ikke umiddelbart er et økonomisk eller lovligt formål med transaktionen. Ifølge stk. 1, nr. 2 skal alle usædvanlige aktiviteter undersøges, hvis der ikke umiddelbart er et økonomisk eller lovligt formål med aktiviteten. Som eksempler på dette kan nævnes at en kunde, der kun plejer at modtage løn fra sin arbejdsgiver, pludselig begynder at modtage midler fra en ukendt tredjemand, og hvor det ikke er klart, hvorfor kunden modtager betalingen. Et andet eksempel kan være, at kunden pludselig begynder at foretage investeringer, der afviger fra kundens tidligere investeringsmønster ved f.eks. at investeringerne er meget større i mængde eller beløb, eller at kunden investerer i en anden type produkter. Hvis kunden ikke vil give oplysninger eller en forklaring på det ændrede investeringsmønster, vil dette også kunne indgå i vurderingen af, hvorvidt der er tale om usædvanlige aktiviteter. Formålet med bestemmelsen er at fastslå, om der er mistanke eller rimelig grund til at formode, at en transaktion eller en aktivitet har eller har haft forbindelse til hvidvask. Revisorer med videre skal derfor have procedurer og systemer, der muliggør at identificere ovenstående transaktioner og aktiviteter. Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med HVID § 26 vedrørende underretningspligt til Hvidvasksekretariatet. En mistanke, som eventuelt fører til en underretning til Hvidvasksekretariatet, tager udgangspunkt i en vurdering af den konkrete situation ud for handlingens karakter, forskellighed fra normale kundehandlinger, særlige og atypiske forhold hos kunden, som samlet set indikerer et forsøg på tilsløring af midlernes oprindelse, som formodes at have en kriminel baggrund. Læs mere om underretningspligten til Hvidvasksekretariatet længere nede i kandidatspecialet. Det vil dog ikke være relevant at foretage en undersøgelse, hvis det er åbenlyst for revisor, at kunden hvidvasker penge ud fra kundens adfærd. I disse tilfælde kan revisor udarbejde en underretning med det samme. Når en revisor foretager en undersøgelse af en mistanke om hvidvask, kan revisoren sammenholde de oplysninger, som revisoren i forvejen har om kunden (formålet med forretningsforbindelsen og omfanget heraf) med det, der virker mistænkeligt. Revisoren kan også inddrage oplysninger fra offentligt tilgængelige kilder, som f.eks. internetsøgning, eller inddrage den kundeansvarlige i forhold til at få viden om kunden. Det er ligeledes en mulighed at kontakte kunden for at indhente oplysninger om formålet med transaktionen eller aktiviteten. Det er ikke altid tilstrækkeligt blot at få kundens forklaring, så derfor er det relevant at kunden afleverer dokumentation for forklaringen. Dokumentationen kan bl.a. bestå af en salgsaftale i forbindelse med salg af en bil eller en skifteretsattest i forbindelse med arv. Der kan dog også være tilfælde, hvor en revisor vurderer, at en forespørgsel til kunden samtidig vil give kunden viden om, at revisoren har mistanke til kunden og er i gang med en undersøgelse, hvorfor revisoren derfor bliver nødt til at foretage en underretning til Hvidvasksekretariatet, jf. HVID § 26. Det skal også bemærkes, at mistanken om hvidvask skal

afkræftes helt, hvilket vil sige, at det ikke er tilstrækkeligt, at mistanken kun er reduceret. Hvis kunden kontaktes, og kunden afstår fra transaktionen eller aktiviteten, er mistanken ikke blevet afkræftet, men tværtimod blevet bekræftet, hvorefter revisoren skal foretage en underretning til Hvidvasksekretariatet, jf. HVID § 26.⁹⁷

Ifølge HVID § 25, stk. 2 skal revisoren udvide overvågningen af kunden med henblik på at vurdere, om transaktionen eller aktiviteten er mistænkelig. Denne bestemmelse skal ses i relation med HVID § 11, stk. 1, nr. 5 om overvågning og § 11, stk. 3 om at overvågningen skal gennemføres på baggrund af en risikovurdering. Ud fra en konkret vurdering skal revisoren udvide overvågningen af kunden for at afgøre, om transaktionerne eller aktiviteterne virker mistænkelige. Det betyder, at revisoren på baggrund af risikoen skal vurdere, om der er behov for at iværksætte en skærpet overvågning af kunden. En skærpet overvågning vil f.eks. være relevant, hvor der er foretaget en underretning til Hvidvasksekretariatet, jf. HVID § 26. Den løbende overvågning kan i visse kundeforhold ske som led i den ydelse, der udbydes, hvis selve ydelsen medfører en indsigt i kundens forhold. Dette er f.eks. tilfældet for en godkendt revisors afgivelse af erklæringer, hvor bl.a. kundens økonomiske forhold gennemgås. De oplysninger, der indhentes i forbindelse med udførelse af sådanne opgaver, vil kunne indgå i revisorens opfyldelse af HVID's krav om løbende overvågning. Revisoren skal notere og opbevare materiale, dokumentation med videre, i overensstemmelse med HVID's krav.⁹⁸ Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 25, stk. 1 og 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 25, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har undersøgt baggrunden for og formålet med alle komplekse og usædvanligt store transaktioner samt alle usædvanlige transaktionsmønstre og aktiviteter, der ikke har et åbenbart lovligt formål for at fastslå, om der er mistanke eller rimelig grund til at formode, at disse har eller har haft tilknytning til hvidvask. I forhold til HVID § 25, stk. 2 er den strafbare handling, at revisoren ikke har udvidet overvågningen, såfremt der er mistanke eller rimelig grund til at formode, at transaktionen eller aktiviteten har eller har haft tilknytning til hvidvask.⁹⁹

Af HVID § 25, stk. 3 fremgår det, at resultaterne af en undersøgelse skal noteres og opbevares, jf. HVID § 30, stk. 1. Denne pligt til at notere oplysninger omfatter faktuelle oplysninger om kunden og transaktionen samt en konklusion. Notatet skal i øvrigt være udformet på en måde, så det er muligt at

⁹⁷ Ibid., s. 390-393.

⁹⁸ Finanstilsynet 2020, s. 129.

⁹⁹ Fogtdal m.fl. 2022, s. 394-395.

huske sagen eller at andre, såsom kollegaer og politiet, kan forstå sagen. I notatet vil fremgå kundens egen forklaring om formålet med transaktionen eller aktiviteten, dokumentation af kundens forklaring, samt eventuelt forklaringer fra kollegaer, der har kendskab til kunden via tidligere opgaver. Noteringspligten gælder både undersøgelser, der medfører en underretning til Hvidvasksekretariatet og undersøgelser, der medfører, at en mistanke afkræftes. Det skal dog bemærkes, at noteringspligten ikke gælder i de tilfælde, hvor et systemunderstøttet overvågningssystem genererer false positives, hvilket er hits, hvor det med rimelighed kan lægges til grund, at disse hits ikke giver indikationer om mistænkelige enkeltsager. Dokumenter og registreringer omkring transaktioner og aktiviteter i forbindelse med kundeforholdet, samt notater om undersøgelser af mistænkelige forhold, skal opbevares, jf. HVID § 30, stk. 1, nr. 3. Oplysninger, dokumenter og registreringer skal opbevares i 5 år efter transaktionens eller aktivitetens gennemførelse, jf. HVID § 30, stk. 3. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 25, stk. 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. Den strafbare handling er, at revisoren ikke har noteret og opbevaret resultatet af en undersøgelse.¹⁰⁰

Det fremgår af HVID § 25, stk. 4, at den registrerede person ikke har ret til indsigt i personoplysninger, der er eller vil blive behandlet efter stk. 1-3. Dette fraviger dermed artikel 15 i persondataforordningen (GDPR), der omhandler den registreredes indsigtsret. Indsigtsretten i henhold til artikel 15 vedrører, at den dataansvarlige, efter begæring fra en person, skal afgive bekræftelse på, om personoplysninger vedrørende den pågældende person behandles, samt give personen adgang til personoplysningerne. Databeskyttelseslovens (DBL) § 22, stk. 2, nr. 4 bestemmer ligeledes, at artikel 15 i GDPR kan fraviges, hvis den registreredes interesse i at få kendskab til oplysningerne, findes at burde vige for afgørende hensyn til offentlige interesser, herunder navnlig til forebyggelse, efterforskning, afsløring eller retsforfølgning af strafbare handlinger eller fuldbyrdelse af strafferetlige sanktioner, herunder beskyttelse mod og forebyggelse af trusler mod den offentlige sikkerhed. HVID § 25, stk. 4 er tidsubegrænset, og personen har dermed ikke *retskrav* på at få indsigt i de oplysninger, der behandles efter stk. 1-3. Revisoren kan dog godt *vælge* at give indsigt i de behandlede oplysninger. Hertil skal det dog understreges, at revisoren aldrig kan give indsigt, hvis revisoren har foretaget en underretning til Hvidvasksekretariatet, jf. HVID § 26. Revisoren er pålagt en pligt til at hemmeligholde, at der er eller vil blive foretaget en underretning efter § 26, jf. HVID § 38. Det kan derfor siges, at HVID § 25, stk. 4 er et supplement til HVID § 38, hvorefter en person ikke kan få indsigtsret i, at der er

¹⁰⁰ Ibid., s. 396.

foretaget en underretning til Hvidvasksekretariatet. En eventuel overtrædelse af HVID § 25, stk. 4 er ikke særskilt strafbelagt, da forholdet vil være en overtrædelse af tavshedspligten i henhold til HVID § 38, stk. 1. Læs mere om tavshedspligt længere nede i kandidatspecialet. Forholdet til og samspillet med GDPR vil ikke blive omtalt yderligere i dette kandidatspeciale, bortset fra afsnittet om underretningspligt til Hvidvasksekretariatet, da der herunder ligeledes er en lignende bestemmelse alla denne stk. 4.¹⁰¹

Som kort omtalt ovenfor er det et krav, at revisor opbevarer oplysninger, jf. HVID § 30. Formålet med bestemmelsen er at gøre politiets efterforskningsarbejde lettere, og give tilsynsmyndigheden (Erhvervsstyrelsen for revisors vedkommende) bedre mulighed for at kontrollere, hvorvidt revisor overholder HVID. HVID § 30 gennemfører artikel 40-43, jf. betragtning 42 og 43 i AMLD 4's præambel. Ifølge HVID § 30, stk. 1, nr. 1 skal revisor opbevare oplysninger, der er indhentet i forbindelse med opfyldelse af kravene i kapitel 3, herunder identitets- og kontroloplysninger og kopi af foreviste legitimationsdokumenter. Ved "identitetsoplysninger" forstås faktiske oplysninger om en person eller virksomhed. For fysiske personer kræves identitetsoplysninger omkring navn og cpr.nr. I tilfælde af at personen ikke har et cpr.nr. eller lignende, skal identitetsoplysningerne omfatte fødselsdato. Navn og cpr.nr. skal også opbevares om den/de reelle ejere. For juridiske personer kræves identitetsoplysninger omkring navn og cvr.nr. eller anden lignende identifikation, såfremt den juridiske person ikke har et cvr.nr., samt kontroloplysninger. Oplysninger om den juridiske persons ejer- og kontrolstruktur skal også opbevares. Ved "kontroloplysninger" forstås oplysninger, der er indhentet for at kontrollere, at identitetsoplysningerne er korrekte. I tilfælde hvor revisor benytter sig af digital signatur eller verifikation via elektroniske databaser i forbindelse med kontrollen, skal revisor opbevare et teknisk revisionsspor, som dokumenterer selve kontrollen. Endvidere er det et krav, jf. nr. 1, at kopi af legitimationsdokumenter (f.eks. pas, kørekort, sundhedskort) opbevares. Bestemmelsen er ikke opfyldt, hvis revisor blot noterer hvilken dokumentation, som er forevist. Revisor skal opbevare alle de oplysninger, der er indhentet i forbindelse med kundekendskabsprocedurerne i HVID kapitel 3. Det fremgår af HVID § 30, stk. 1, nr. 3, at dokumenter og registreringer vedrørende undersøgelser gennemført i henhold til HVID § 25, stk. 1 og 3, jf. tidligere omtalt, skal opbevares. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 30, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 30, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har opbevaret oplysninger,

¹⁰¹ Ibid., s. 397-398.

der er omfattet af denne bestemmelse. Det vil f.eks. være en overtrædelse af bestemmelsen, hvis revisor ikke opbevarer kopi af pas, hvis passet er anvendt til kontrol af kundens identitetsoplysninger.¹⁰²

Det fremgår af HVID § 30, stk. 2, 1. pkt., at oplysninger, dokumenter og registreringer som nævnt i HVID § 30, stk. 1, skal opbevares i mindst 5 år efter forretningsforbindelsens ophør eller den enkeltstående transaktions gennemførelse. Ifølge stk. 2, 2. pkt. skal personoplysninger slettes 5 år efter forretningsforbindelsens ophør eller en enkeltstående transaktions gennemførelse, medmindre andet er fastsat i anden lovgivning. Revisor skal derfor være opmærksom på ikke at opbevare oplysninger om fysiske personer i mere end 5 år efter kundeforholdets ophør, da det ikke er tilladt, og bør derfor fastsætte passende intervaller for sletning. For juridiske personer bør oplysningerne opbevares i minimum 5 år, men ellers er der ikke krav til, hvornår disse oplysninger skal slettes. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 30, stk. 2 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 30, stk. 2 er den strafbare handling, at revisoren ikke har opbevaret oplysningerne i 5 år, eller ikke har slettet personoplysningerne efter 5 år.¹⁰³

Ifølge HVID § 30, stk. 3 har revisor pligt til at videregive oplysninger, dokumenter og registreringer som nævnt i stk. 1, når Hvidvasksekretariatet henvender sig for at få oplyst, om revisor har eller i de sidste 5 år forud for forespørgslen har haft forretningsforbindelser med nærmere angivne personer, og hvori disse forbindelser består eller har bestået. Videregivelsen skal ske gennem sikre kanaler og på en måde, der sikrer fuld fortrolighed om undersøgelserne, f.eks. sende oplysningerne krypteret. Revisor skal derfor kunne reagere fyldestgørende og hurtigt, såfremt Hvidvasksekretariatet kontakter revisor.¹⁰⁴

8.4 Underretningspligt til Hvidvasksekretariatet

HVID § 26 vedrører revisors pligt til at foretage underretning til Hvidvasksekretariatet om mistænkelige transaktioner eller aktiviteter.

¹⁰² Ibid., s. 434-436.

¹⁰³ Ibid., s. 437-438.

¹⁰⁴ Ibid., s. 438-439.

HVID § 26 gennemfører artikel 33-35 og artikel 41, stk. 4 i AMLD 4. Bestemmelsen vedrører revisors pligt til at underrette Hvidvasksekretariatet om mistænkelige transaktioner eller aktiviteter, såfremt revisoren er vidende om, har mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller en aktivitet har eller har haft tilknytning til hvidvask.

Ifølge HVID § 26, stk. 1, 1. pkt. skal revisor omgående underrette Hvidvasksekretariatet, hvis revisor er vidende om, har mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion, midler eller en aktivitet har eller har haft tilknytning til hvidvask. Revisor skal ligeledes underrette Hvidvasksekretariatet, hvis revisor ikke kan afkræfte en mistanke om hvidvask. Det betyder derfor, at revisorer skal tilrettelægge behandlingen af mistænkelige transaktioner og aktiviteter på en måde, således at processen fra overvågning af kundetransaktioner, konstatering af noget mistænkeligt, undersøgelse og afklaring af, om mistanken kan afkræftes, ske hurtigst muligt. Dette skal særligt gælde for transaktioner, der umiddelbart virker mistænkelige. Revisors underretningspligt kan ikke opfyldes ved, at revisor foretager en anmeldelse til politiet. Ifølge stk. 1, 2. pkt. gælder kravet i 1. pkt. også i de tilfælde, hvor der er opstået en mistanke som følge af kundens forsøg på at foretage en transaktion, eller hvis revisor har modtaget en henvendelse fra en mulig kunde, der ønskede at gennemføre en transaktion eller aktivitet. Det betyder derfor, at revisor også skal foretage en underretning om kundeforhold, som afvises, såfremt det vurderes, at der er tale om forsøg på hvidvask. Formålet med HVID § 26 er ikke, at revisor skal forholde sig til den strafferetlige vurdering af forholdet. Revisor skal udelukkende se på, om der er forhold, der er atypiske i forhold til normale kundeforhold, f.eks. vedrørende beløbsstørrelser eller betalingsmåder. I det hele taget kan revisor være i besiddelse af nogle oplysninger, der konkret giver anledning til mistanke om hvidvask, så det beror derfor på en samlet vurdering, om der er en mistanke, som revisor skal underrette om.¹⁰⁵

Det fremgår af HVID § 26, stk. 3, at revisor skal undlade at gennemføre transaktioner indtil der er sket underretning efter stk. 1, hvis revisor har viden eller mistanke om, at transaktionen har tilknytning til hvidvask, og transaktionen ikke allerede er gennemført. Typisk bliver revisor først bekendt med, at en transaktion er mistænkelig efter at transaktionen er gennemført. Årsagen til dette er, at mange mistænkelige transaktioner først opdages i forbindelse med virksomhedens overvågningssystemer. Forpligtelsen i stk. 3 gælder dermed kun, hvis transaktionen ikke allerede er gennemført. Det betyder derfor, at ved en straksoverførsel vil transaktionen som hovedregel være gennemført før revisor får viden eller mistanke om, at transaktionen har tilknytning til hvidvask. En udskydelse eller

¹⁰⁵ Ibid., s. 401-402.

forsinkelse af transaktionens eller aktivitetens gennemførelse kan medføre mistanke hos den, der forsøger at hvidvaske penge. Såfremt der er risiko for dette, bør transaktionen alligevel gennemføres. Derefter skal revisor foretage en underretning til Hvidvasksekretariatet. Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med HVID § 37, hvorefter revisor er forpligtet til at hemmeligholde, at revisor har iværksat en undersøgelse, eller at revisor har underrettet Hvidvasksekretariatet. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 1, 2. pkt. og stk. 2. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 26, stk. 3 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 26, stk. 3 er den strafbare handling, at revisoren har gennemført en transaktion, hvor revisoren har viden om eller mistanke til, at transaktionen har tilknytning til hvidvask.¹⁰⁶

Det fremgår af HVID § 26, stk. 4, 1. pkt. at revisor, der har viden om, mistanke om eller rimelig grund til at formode, at en transaktion har tilknytning til hvidvask og er af større eller særligt mistænkelig karakter, skal undlade at gennemføre transaktionen, indtil der sker underretning til Hvidvasksekretariatet, og der er indhentet en godkendelse fra Hvidvasksekretariatet. I forhold til stk. 4, 2. pkt., skal Hvidvasksekretariatet hurtigst muligt og senest inden udløbet af den efterfølgende bankdag efter den modtagne underretning beslutte, om der skal ske beslaglæggelse. Ifølge forarbejderne er baggrunden for at indføre stk. 4, at der bliver etableret en fast track-ordning for underretninger omhandlende hvidvask af større eller særligt mistænkelig karakter. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk. 2.¹⁰⁷

HVID § 26, stk. 5 er en bemyndigelsesbestemmelse, som giver justitsministeren mulighed for at fastsætte regler for, hvornår en transaktion bliver omfattet af stk. 4. Denne bemyndigelse er ikke anvendt endnu.¹⁰⁸

Ifølge HVID § 26, stk. 7 har den registrerede person ikke ret til indsigt i personoplysninger, der er eller vil blive behandlet efter stk. 1 og 2. Endvidere betyder det også, at den registrerede person ikke har ret til indsigt i, om der er sket underretning til Hvidvasksekretariatet om personen. Bestemmelsen er tidsubegrænset, således at personen aldrig kan få indsigt i de oplysninger, der behandles efter stk. 1 og 2.¹⁰⁹

¹⁰⁶ Ibid., s. 405-406.

¹⁰⁷ Ibid., s. 406.

¹⁰⁸ Ibid., s. 407.

¹⁰⁹ Ibid., s. 408.

Ifølge HVID § 26, stk. 8 er Finanstilsynet bemyndiget til at fastsætte nærmere regler om den tekniske opfyldelse af underretningspligten til Hvidvasksekretariatet. Hvidvasksekretariatet kan selv sagt kun opnå det fulde udbytte af revisorers underretninger, hvis en meget væsentlig del af disse sendes via Hvidvasksekretariatets elektroniske kanal, og hvis alle oplysningerne leveres på en måde, så de kan anvendes i Hvidvasksekretariatets IT-system til registrering og behandling af oplysninger til brug for efterforskning. En nærmere regelfastsættelse sker gennem en bekendtgørelse, da teknologien udvikler sig hastigt. Seneste bekendtgørelse fra 2017 fastsætter bestemmelser om, at underretninger om hvidvask som sagt skal ske elektronisk via Hvidvasksekretariatets underretningssystem, hvordan underretningen skal foregå, hvilke oplysninger der skal indgå i underretningen med videre.¹¹⁰ Det kan desuden ses i Hvidvaskvejledningen hvilke formkrav, der er til underretninger. F.eks. skal underretninger som udgangspunkt ske på dansk. Hvis dette ikke er muligt, kan underretningen ske på engelsk. Derudover skal underretninger foretages i XML-format via www.hvidvask.dk. Revisor skal inden udløbet af den efterfølgende bankdag kontrollere, om underretningen er accepteret eller afvist.¹¹¹ I perioden fra 2018 til 2021 modtog Hvidvasksekretariatet 3.793¹¹² underretninger fra godkendte revisorer med henholdsvis 32 underretninger i 2018, 177 underretninger i 2019, 1.907 underretninger i 2020 og 1.677 underretninger i 2021. I perioden fra 2018 til 2021 modtog Hvidvasksekretariatet samlet set 233.146¹¹³ underretninger fra alle de underretningspligtige virksomheder og personer i henhold til HVID. Det kan derfor siges, at revisorers andel af det samlede antal underretninger udgør en lille del.¹¹⁴ To ud af tre underretninger fra revisorer omhandler ulovlige kapitalejrlån, som overtræder SLL § 210. De øvrige underretninger fra revisorer omhandler bl.a., at kunderne angiver ukorrekte moms- og skatteforhold, samt eksempler på at kunderne overtræder kontantforbuddet.¹¹⁵ Revisor har som udgangspunkt et langvarigt samarbejde med sine kunder, hvorfor revisor som hovedregel kender kunderne godt. På den ene side har revisor et indgående kendskab til kunden, men på den anden side betyder den tætte og langvarige relation også, at det kan være svært at foretage en underretning af

¹¹⁰ Ibid., s. 408-409.

¹¹¹ Finanstilsynet 2020, s. 133.

¹¹² Tallet omfatter både hvidvask og potentielt terrorfinansiering, da det ikke har været muligt at finde et "rent" hvidvaskantal.

¹¹³ Tallet omfatter både hvidvask og terrorfinansiering, da det ikke har været muligt at finde et "rent" hvidvaskantal for hele perioden. I årene 2020 og 2021 udgjorde antallet af rene hvidvaskunderretninger 143.073 styks, idet terrorfinansiering udgjorde 823 styks. Det antages derfor, at langt størstedelen af underretningerne på 233.146 styks udgør hvidvask.

¹¹⁴ Hvidvasksekretariatet 2022, s. 2-3.

¹¹⁵ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 203-204.

kunden til Hvidvasksekretariatet, eller det kan i hvert fald tænkes, at revisor er tilbageholdende med at foretage en underretning.¹¹⁶

8.4.1 Undtagelse til underretningspligten

HVID § 27, stk. 2 bestemmer, at: ”Revisorer som nævnt i § 1, stk. 1, nr. 14, er undtaget fra pligten i § 26 til at foretage underretning på baggrund af oplysninger, som disse modtager fra eller indhenter om en klient, når de repræsenterer en klient i Landsskatteretten. Undtagelsen i 1. pkt. gælder, uanset om oplysningerne modtages før, under eller efter sagen.”

HVID åbner dermed op for, at godkendte revisorer undtages fra pligten til at foretage underretning som følge af de oplysninger, som revisoren modtager fra eller indhenter om en kunde, når revisoren repræsenterer kunden i Landsskatteretten. Dette gælder uanset, om revisoren modtager oplysningerne før, under eller efter sagen.¹¹⁷

8.4.2 Tavshedspligt

Underretninger og oplysninger som revisor i god tro videregiver til Hvidvasksekretariatet, påfører ikke revisor, dens ansatte eller ledelsen et ansvar.¹¹⁸

HVID § 38 vedrører tavshedspligt i forbindelse med undersøgelser og underretninger, samt hvornår revisor kan udveksle disse oplysninger uden at bryde tavshedspligten. Bestemmelsen i HVID gennemfører artikel 39 i AMLD 4. Ifølge HVID § 38, stk. 1 skal revisor hemmeligholde, at der er foretaget en underretning i henhold til HVID § 26, at dette overvejes, eller at der er/vil blive iværksat en undersøgelse efter HVID § 25. Det fremgår af HVID § 38, stk. 1, at bl.a. revisor, ledelse og ansatte i disse revisionsvirksomheder eller andre, der udfører eller har udført særlige hverv for revisor, har pligt til at hemmeligholde, at der er foretaget en underretning i henhold til HVID § 26, at dette overvejes, eller at der er/vil blive iværksat en undersøgelse efter HVID § 25. Bestemmelsen er tidsubegrænset, hvilket betyder, at selvom en kunde ikke bliver sigtet for noget kriminelt på baggrund af underretningen, må revisor ikke informere kunden om, at revisor tidligere har foretaget en underretning omkring kunden. Det medfører en straf, såfremt bestemmelsen overtrædes, jf. HVID § 78, stk.

¹¹⁶ Ibid., s. 207.

¹¹⁷ Fogtdal m.fl. 2022, s. 415.

¹¹⁸ Ibid., s. 495.

1, 2. pkt. Ansvarssubjektet for overtrædelse af HVID § 38, stk. 1 er revisor, der er omfattet af HVID § 1, stk. 1, jf. tidligere nævnt. I forhold til HVID § 38, stk. 1 er den strafbare handling, at revisoren ikke har hemmeligholdt, at revisor har foretaget en underretning, jf. HVID § 26 eller at dette overvejes, eller at der er/vil blive iværksat en undersøgelse, jf. HVID § 25. Revisor vil f.eks. overtræde bestemmelsen, såfremt revisor fortæller en kunde, at revisor har foretaget en underretning på kunden til Hvidvasksekretariatet.¹¹⁹

Det fremgår af HVID § 38, stk. 2 at oplysninger om, at der er givet underretning efter HVID § 26, stk. 1 og 2, eller at dette overvejes, eller at der er eller vil blive iværksat en undersøgelse efter HVID § 25, stk. 1, efter anmodning kan videregives til de myndigheder og organisationer, der påser HVID's overholdelse, eller til retshåndhævelsesformål. Det betyder, at oplysninger omkring underretninger fra revisorer kun kan videregives til Erhvervsstyrelsen, idet Erhvervsstyrelsen fører tilsyn med revisorer. Det lægges i øvrigt til grund, at Erhvervsstyrelsen selv har anmodet revisoren om oplysningerne. Bestemmelsen medfører nemlig ikke en generel informationspligt fra revisor til Erhvervsstyrelsen vedrørende dette. Endvidere kan revisor videregive oplysningerne til retshåndhævelsesformål. Dette indebærer forebyggelse, efterforskning, opdagelse og retsforfølgning af overtrædelser i STRFL. Det antages derfor, at videregivelsen kan ske til politi og anklagemyndighed.¹²⁰

Ifølge HVID § 38, stk. 5 kan revisorer udveksle tavshedsbelagte oplysninger med andre revisorer/virksomheder inden for samme gruppe i HVID. Det omfatter virksomheder i henhold til HVID § 1, stk. 1, nr. 13, 14 og 16, og er mere konkret advokater, godkendte revisorer og revisionsvirksomheder samt ikke-godkendte revisorer, skatterådgivere og eksterne bogholdere. Betingelsen for at der kan ske udveksling af oplysninger er, at virksomhederne leverer deres ydelser inden for samme juridiske enhed eller organisatoriske struktur. Det indebærer derfor, at både afsender og modtager af oplysninger skal have fælles ejerskab, fælles ledelse eller fælles kontrol med overholdelse af hvidvask. Det betyder, at der ikke kan ske udveksling af oplysninger mellem to revisorer, hvis de ikke tilhører samme juridiske enhed eller organisatoriske struktur.¹²¹

Det fremgår af HVID § 38, stk. 6, at revisor kan udveksle oplysninger med andre virksomheder og personer, der ikke tilhører samme gruppe eller koncern, såfremt nogle betingelser er opfyldt, og under forudsætning af at de andre virksomheder og personer er omfattet af bestemmelsen. Ifølge HVID §

¹¹⁹ Ibid., s. 500-502.

¹²⁰ Ibid., s. 502-503.

¹²¹ Ibid., s. 504-505.

38, stk. 6, nr. 1, skal oplysningerne vedrøre samme kunde og samme transaktion. Kunden skal både være kunde hos modtageren og afsenderen af oplysningerne. Oplysningerne skal vedrøre en transaktion, der involverer både modtageren og afsenderen. Stk. 6 kan kun anvendes, såfremt kunden er en fælles kunde hos begge virksomheder. Ifølge HVID § 38, stk. 6, nr. 2 skal modtageren af oplysningerne være underlagt krav til bekæmpelse af hvidvask, der svarer til kravene i AMLD 4. Afsenderen af oplysningerne skal kontrollere, hvorvidt modtageren af oplysningerne er underlagt kravene, hvilket f.eks. vil være tilfældet, hvis modtageren er etableret i et EU- eller EØS-land. Endelig er det en betingelse, jf. HVID § 38, stk. 6, nr. 3, at modtager og afsender af oplysningerne er underlagt forpligtelser med hensyn til tavshedspligt og beskyttelse af personoplysninger. Bestemmelsen supplerer dermed GDPR og DBL.¹²²

Det fremgår af HVID § 38, stk. 8, at tavshedspligten ikke forhindrer, at bl.a. revisorer fraråder kunden at udøve ulovlig virksomhed.

8.5 Afgørelser fra Erhvervsstyrelsen

Fra år 2020 og frem til 2023 er der knap 20 afgørelser at finde på Erhvervsstyrelsens hjemmeside omhandlende godkendte revisorer og revisionsvirksomheder, når der søges på ”hvidvask”. Erhvervsstyrelsen offentliggør løbende tilsynsreaktionerne, som afgives i medfør af HVID. Erhvervsstyrelsen kan udstede et påbud eller en påtale. Et påbud bruges, når Erhvervsstyrelsen inden for en nærmere fastsat frist, påbyder revisor en bestemt adfærd eller handling fremadrettet. En påtale bruges, når det er konstateret, at der tidligere har været en lovovertrædelse, men at denne ikke længere består og hvor der fremadrettet ikke er noget for revisor at rette op på.¹²³ Dette kandidatspeciale går ikke mere konkret ind i Erhvervsstyrelsens tilsynsopgave, da dette afsnit kun er medtaget for at give en indikation af, hvad der er vanskeligt for revisorerne.

I det følgende omtales nogle af nedslagspunkterne fra nogle af afgørelserne. I en afgørelse fra den 7. marts 2023 i en sag mod CCH Revision Godkendt Revisionsaktieselskab, blev revisor bl.a. påbudt at udarbejde forretningsgange, idet revisor ikke havde udarbejdet forretningsgange til at afgøre, om en kunde er en PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP. Revisor fik også et påbud for i ét tilfælde ikke have foretaget kontrol af, om kunden er PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP, samt fik et påbud for i ni tilfælde ikke have foretaget kontrol af, om kunderne er

¹²² Ibid., s. 505-506.

¹²³ Erhvervsstyrelsen 2023.

nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP. Endvidere blev revisoren påbudt at gennemføre tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, eftersom Erhvervsstyrelsen i forbindelse med gennemgangen af to kundesager kunne konstatere, at revisoren ikke havde vurderet og hvor relevant indhentede oplysninger om forretningsforbindelsens formål og tilsigtede beskaffenhed. Revisoren modtog også et påbud for i fire tilfælde ikke at have foretaget løbende overvågning af en etableret forretningsforbindelse. Yderligere fik revisoren en påtale for i ét tilfælde ikke omgående at have underrettet Hvidvasksekretariatet vedrørende mistanke om en kundes tilknytning til hvidvask.¹²⁴

I en anden afgørelse fra den 31. januar 2023 i en sag mod Dansk Revision Søborg, statsautoriseret revisionsaktieselskab, blev revisor bl.a. påbudt at udarbejde forretningsgange, eftersom revisor ikke havde udarbejdet tilstrækkelige forretningsgange til at afgøre, om en kunde er en PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP. Revisor modtog et påbud for i ti kundesager ikke at have foretaget kontrol af, om kunden er nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP. Endvidere modtog revisor en påtale for i fire tilfælde ikke rettidigt at have foretaget kontrol af, om kunderne er PEP. Derudover modtog revisor en påtale for i ét tilfælde ikke at have foretaget kontrol af, om kunden er en PEP, nærtstående eller nær samarbejdspartner til en PEP. Ydermere modtog revisor et påbud for ikke at have gennemført tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, eftersom Erhvervsstyrelsen i forbindelse med gennemgangen af udvalgte kundesager kunne konstatere, at revisor i ét tilfælde ikke har gennemført skærpede kundekendskabsprocedurer. Revisor modtog også et påbud for i ét tilfælde ikke omgående at have underrettet Hvidvasksekretariatet ved viden om, mistanke om eller ved rimelige grund til at formode, at en transaktion, midler eller aktivitet har tilknytning til hvidvask. Ligeledes modtog revisor en påtale for i syv kundesager ikke rettidigt at have kontrolleret kundernes identitetsoplysninger. Revisor modtog også en påtale for i otte kundesager ikke rettidigt at have indhentet og kontrolleret virksomhedskundernes reelle ejeres identitetsoplysninger. På baggrund af ovenstående samt yderligere punkter, der ikke er medtaget i dette kandidatspeciale, besluttede Erhvervsstyrelsen at anmode NSK om at indlede en politimæssig efterforskning af, om Dansk Revision Søborg, statsautoriseret revisionsaktieselskab har overtrådt HVID § 10, stk. 1, jf. § 18, stk. 1, § 11, stk. 1, nr. 2, § 11, stk. 1, nr. 3, 1. pkt., § 11, stk. 1, nr. 3, § 18, stk. 1, § 25, stk. 1 og § 26, stk. 1. Dansk Revision Søborg, statsautoriseret revisionsaktieselskab har indbragt afgørelsen for Erhvervsankenævnet,

¹²⁴ Erhvervsstyrelsen 2023, CCH Revision Godkendt Revisionsaktieselskab.

hvorfor Erhvervsstyrelsens anmodning til NSK om at indlede en politimæssig efterforskning afventer Erhvervsankenævnets kendelse.¹²⁵

I en tredje afgørelse fra den 20. februar 2023 i en sag mod CKF Revision ApS Godkendt revisionsfirma, modtog revisoren bl.a. et påbud for ikke at have gennemført tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, idet Erhvervsstyrelsen i forbindelse med gennemgangen af nogle kundesager kunne konstatere, at revisoren i ét tilfælde ikke havde kontrolleret én virksomhedskundes identitetsoplysninger. Revisoren modtog også et påbud for ikke at have gennemført tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, idet Erhvervsstyrelsen i forbindelse med gennemgangen af nogle kundesager kunne konstatere, at virksomheden i ét tilfælde ikke havde indhentet og kontrolleret én virksomhedskundes reelle ejeres identitetsoplysninger. Endvidere påbød Erhvervsstyrelsen revisoren om omgående at foretage en undersøgelse vedrørende mistanke om én kundes tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme.¹²⁶

I en fjerde afgørelse fra den 24. oktober 2022 i en sag mod Deloitte Statsautoriseret revisionspartnerselskab, modtog revisoren bl.a. en påtale for ikke at have gennemført tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, idet Erhvervsstyrelsen i forbindelse med gennemgangen af 20 kundesager kunne konstatere, at virksomheden i ét tilfælde ikke rettidigt havde indhentet identitetsoplysninger på den eller de reelle ejere og i fire tilfælde ikke rettidigt havde gennemført rimelige foranstaltninger for at kontrollere de reelle ejeres identitet.

Revisoren modtog også en påtale for i to tilfælde ikke rettidigt at have gennemført rimelige foranstaltninger for at klarlægge ejer- og kontrolstrukturen. Endvidere modtog revisoren en påtale for i to tilfælde ikke omgående at have underrettet Hvidvasksekretariatet ved viden om, mistanke eller rimelige grund til at formode at en transaktion, midler eller aktivitet har tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme.¹²⁷

I en femte afgørelse fra den 12. juli 2022 i en sag mod Revisionsfirmaet Christian Danielsen. Registreret revisionsanpartsselskab, modtog revisoren bl.a. en påtale for ikke at have gennemført tilstrækkelige kundekendskabsprocedurer, idet Erhvervsstyrelsen i forbindelse med gennemgangen af nogle kundesager kunne konstatere, at virksomheden i seks kundeforhold ikke rettidigt havde kontrolleret kundernes identitetsoplysninger. Derudover kunne virksomheden i ti kundesager ikke dokumentere,

¹²⁵ Erhvervsstyrelsen 2023, Dansk Revision Søborg, statsautoriseret revisionsaktieselskab.

¹²⁶ Erhvervsstyrelsen 2023, CKF Revision ApS Godkendt revisionsfirma.

¹²⁷ Erhvervsstyrelsen 2022, Deloitte Statsautoriseret revisionspartnerselskab.

at virksomheden rettidigt havde indhentet og kontrolleret virksomhedskundernes reelle ejeres identitetsoplysninger. Revisoren modtog også en påtale for i tre kundeforhold ikke rettidigt at have vurderet, og hvor relevant, indhentet oplysninger om forretningsforbindelsens formål og tilsigtede beskaffenhed. Ydermere påbød Erhvervsstyrelsen revisoren omgående at underrette Hvidvasksekretariatet vedrørende mistanke om en kundes tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme.¹²⁸

I en sjette afgørelse fra den 17. juni 2022 i en sag mod Kvist & Jensen Statsautoriseret Revisionspartnerselskab modtog revisoren en påtale for ikke omgående at have underrettet Hvidvasksekretariatet ved viden om, mistanke eller rimelige grund til at formode at en transaktion, midler eller aktivitet har tilknytning til hvidvask eller finansiering af terrorisme, jf. HVID § 26, stk. 1. Revisoren indbragte denne afgørelse til Erhvervsankenævnet, som senere den 20. december 2022 stadfæstede Erhvervsstyrelsens afgørelse.¹²⁹

Et udpluk af afgørelserne (de nyeste) fra Erhvervsstyrelsen de sidste 3 år viser, at der er plads til forbedringer angående revisorerens overholdelse af forpligtelserne i henhold til HVID, særligt vedrørende kundekendskabsprocedurer samt foretage underretning ved mistanke om hvidvask.

9. Konklusion

Revisorer og revisionsvirksomheder er selvstændigt omfattet af HVID, som betyder, at revisorer er iblandt de forpligtende virksomheder, ifølge HVID. Der er dermed en række krav og pligter, som revisor skal overholde. Revisor har derfor en vigtig og central rolle i at bidrage til at bekæmpe hvidvask. Hvidvask udgør selve den proces, der transformerer det ulovlige udbytte fra f.eks. narkohandel til lovligt udbytte. Revisors kerneopgaver er f.eks. revision, afgive andre erklæringer med sikkerhed, bogholderi, forberedelse af års- og perioderegnskaber, og hvis revisor f.eks. har fået til opgave at foretage revision af et årsregnskab, og i den forbindelse får mistanke om, at kunden er involveret i hvidvask, er revisor omfattet af reglerne om undersøgelses- og underretningspligt, ifølge HVID. Pr. 1. januar 2022 var registreret ca. 1.300 godkendte revisionsvirksomheder og 3.100 godkendte revisorer i Danmark, jf. Erhvervsstyrelsen. Hvidvasksekretariatet vurderer, at risikoen for hvidvask i revisorbranchen er moderat. I denne vurdering er bl.a. medtaget revisorerens specialiserede viden, ekspertise og muligheden for at erklære sig på regnskaber, da det kan være attraktivt for kriminelle at

¹²⁸ Erhvervsstyrelsen 2022, Revisionsfirmaet Christian Danielsen. Registreret revisionsanpartsselskab.

¹²⁹ Erhvervsstyrelsen 2022, Kvist & Jensen Statsautoriseret Revisionspartnerselskab.

udnytte, fordi revisor har ”har sagt god for” de økonomiske forhold i virksomheden. Desuden har godkendte revisorer en særlig status som offentlighedens tillidsrepræsentant, hvilket giver legitimitet. Revisorer blev en del af HVID i 2002, så revisor har været en del af HVID i over 20 år. I perioden fra 2018 til 2021 modtog Hvidvasksekretariatet 3.793¹³⁰ underretninger fra godkendte revisorer med henholdsvis 32 underretninger i 2018, 177 underretninger i 2019, 1.907 underretninger i 2020 og 1.677 underretninger i 2021. Denne udvikling må betyde, at revisor i højere grad bidrager til bekæmpelsen af hvidvask. For at revisor kan vurdere, om denne bør foretage en underretning til Hvidvasksekretariatet, er det relevant for revisor at kende sine kunder. Revisor skal vurdere, hvad der er sædvanligt for den enkelte kunde og eventuelt for lignende kunder. Kundekendskabsprocedurerne kan således illustrere over for revisor, hvornår noget ser mistænkeligt ud, det vil sige, når kundens adfærd afviger fra det, som revisor ellers vidste om kunden eller sammenlignelige kunder. Revisor skal gennemføre kundekendskabsprocedurer, når revisor f.eks. etablerer en forretningsforbindelse. Revisor skal ligeledes foretage kundekendskabsproceduren på ny, såfremt relevante omstændigheder ændrer sig hos kunden, og generelt på passende tidspunkter. Selve kundekendskabsproceduren består af indhentning af kundens identitetsoplysninger, indhentning af den reelle ejer/de reelle ejeres identitetsoplysninger, klarlægning af den juridiske persons ejer- og kontrolstruktur, fastlægning af forretningsforbindelsens formål og den tilsigtede beskaffenhed, samt overvågning af kundeforholdet. Revisor skal derudover gennemføre skærpede kundekendskabsprocedurer, hvis revisor vurderer, at der er øget risiko for hvidvask. Det kan f.eks. være hvis kunden har hjemsted i et land, der står angivet på EU-Kommissionens liste over højrisikolande eller hvis kunden eller den/de reelle ejere af den juridiske person (kunden) er PEP. Revisor har dog også mulighed for at gennemføre lempede krav til kundekendskab, når revisor vurderer, at der er begrænset risiko for hvidvask. Revisor skal være opmærksom på at erhvervsdrivende, som ikke er omfattet af HVID § 1, stk. 1, ikke må modtage kontantbetalinger på 20.000 kr. eller derover, hvad enten betalingen sker på én gang eller som flere betalinger, der er eller ser ud til at være indbyrdes forbundet (kontantforbuddet), idet revisor har en forpligtelse til at underrette Hvidvasksekretariatet, hvis revisor mistænker, at én af revisors kunder har overtrådt dette. Revisor skal undersøge baggrunden for og formålet med transaktioner, der ikke har et klart økonomisk eller påviseligt lovligt formål med henblik på at fastslå, hvorvidt der er mistanke om hvidvask. Resultaterne af undersøgelserne skal noteres og opbevares. Revisor skal generelt vurdere, hvorvidt der er mistanke om eller rimelig grund til at formode, at transaktionen har/har haft tilknytning til

¹³⁰ Tallet omfatter både hvidvask og potentielt terrorfinansiering, da det ikke har været muligt at finde et ”rent” hvidvaskantal.

hvidvask. Såfremt revisor er vidende om, har mistanke om eller har rimelig grund til at formode, at en transaktion har/har haft tilknytning til hvidvask, skal revisor underrette Hvidvasksekretariatet. Revisor skal i øvrigt hemmeligholde, at der er foretaget en underretning i henhold til HVID § 26, at dette overvejes, eller at der er/vil blive iværksat en undersøgelse efter HVID § 25.

I forlængelse af revisors forpligtelser fremgår det af udvalgte afgørelser fra Erhvervsstyrelsen de senere år, at der er plads til forbedringer angående overholdelsen af revisorerne forpligtelser i henhold til HVID, særligt vedrørende kundekendingsprocedurer og underretning til Hvidvasksekretariatet ved mistanke om hvidvask.

10. Perspektivering

Ud fra ovenstående analyse og konklusion synes jeg, at det bør overvejes fra myndighedernes side eventuelt i samspil med revisorerne, hvorvidt hvidvaskreglerne er for byrdefulde/for omfattende for revisor, idet der er mange regler og pligter, som revisor er omfattet af (endda yderligere pligter end hvad dette kandidatspeciale har medtaget fra HVID). Revisors andel af underretninger fylder i øvrigt lidt set i forhold til det samlede antal af underretninger fra alle de underretningspligtige (f.eks. i perioden fra 2018 til 2021 modtog Hvidvasksekretariatet 3.793 underretninger fra revisorer og 233.146 underretninger fra alle de underretningspligtige¹³¹). Endvidere kunne det være interessant at undersøge, om de underretninger som revisor foretager, reelt fører til domfældelse af personer. Ifølge Den nationale risikovurdering af hvidvask fremgår det, at der er sket en stigning i antallet af fældende afgørelser om både simpel og grov hvidvask fra 1 fældende afgørelse i 2018 til 499 fældende afgørelser i 2021. I første halvår af 2022 var der 581 fældende afgørelser for simpel eller grov hvidvask.¹³² Det kan dog ikke aflæses, hvorvidt disse fældende afgørelser stammer fra underretninger/underretninger fra revisor. Helt konkret står i Den nationale risikovurdering, at: *”Hvorvidt en underretning videregives til politiet fører til efterforskning, sigtelse, tiltalerejsning og dom afhænger af en række faktorer, fx politiets prioritering af hvidvask i forhold til andre typer kriminalitet samt muligheden for at bevise forbrydelsen.”*¹³³ Jeg synes derfor, at der er brug for yderligere forskning for at finde ud af, om underretningerne fra revisorer reelt medfører fældende afgørelser. I forlængelse af dette kunne det også være interessant at undersøge, om underretninger fra revisorer, der eventuelt bliver

¹³¹ Hvidvasksekretariatet 2022, s. 3.

¹³² Hvidvasksekretariatet 2023, s. 26.

¹³³ Hvidvasksekretariatet 2023, s. 25.

videregivet til andre myndigheder, fører noget med sig. Disse undersøgelser vil også kunne bidrage til at vurdere, hvorvidt revisor bør være omfattet af HVID på den måde, som revisor er i dag. Min anbefaling vil derfor være at grave lidt dybere i dette, eftersom det skal give mening, at revisor bruger tid og ressourcer på opfyldelse af HVID's krav til revisor som de er i dag, i forhold til myndighedernes ibrugtagning/nyttiggørelse af underretningerne.

11. Litteraturliste

Afgørelser fra Erhvervsstyrelsen:

Erhvervsstyrelsen (2023), *CCH Revision Godkendt Revisionsaktieselskab*, tilgængelig hos:

<https://erhvervsstyrelsen.dk/cch-revision-godkendt-revisionsaktieselskab> Set den 16/3-23.

Erhvervsstyrelsen (2023), Dansk Revision Søborg, statsautoriseret revisionsaktieselskab, tilgænge-

lig hos: <https://erhvervsstyrelsen.dk/dansk-revision-soeborg-statsautoriseret-revisionsaktieselskab>

Set den 16/3-23.

Erhvervsstyrelsen (2023), *CKF Revision ApS Godkendt revisionsfirma*, tilgængelig hos: [https://er-](https://erhvervsstyrelsen.dk/ckf-revision-aps-godkendt-revisionsfirma)

[hvervsstyrelsen.dk/ckf-revision-aps-godkendt-revisionsfirma](https://erhvervsstyrelsen.dk/ckf-revision-aps-godkendt-revisionsfirma) Set den 3/3-23.

Erhvervsstyrelsen (2022), *DELOITTE STATSAUTORISERET REVISIONSPARTNERSELSKAB*, til-

gængelig hos: <https://erhvervsstyrelsen.dk/deloitte-statsautoriseret-revisionspartnerselskab> Set den

3/3-23.

Erhvervsstyrelsen (2022), *REVISIONSFIRMAET CHRISTIAN DANIELSEN. REGISTRERET REVI-*

SIONSANPARTSSELSKAB, tilgængelig hos: [https://erhvervsstyrelsen.dk/revisionsfirmaet-christian-](https://erhvervsstyrelsen.dk/revisionsfirmaet-christian-danielsen-registreret-revisionsanpartsselskab)

[danielsen-registreret-revisionsanpartsselskab](https://erhvervsstyrelsen.dk/revisionsfirmaet-christian-danielsen-registreret-revisionsanpartsselskab) Set den 3/3-23.

Erhvervsstyrelsen (2022), *Kvist & Jensen Statsautoriseret Revisionspartnerselskab*, tilgængelig hos:

<https://erhvervsstyrelsen.dk/kvist-jensen-statsautoriseret-revisionspartnerselskab> Set den 3/3-23.

Artikler:

Jersild, August Olaf (2022), *Historisk dom: 49-årig kvinde får hård straf - forsøgte at hvidvaske knap 30 milliarder*, tilgængelig hos: <https://www.dr.dk/nyheder/penge/historisk-dom-49-aarig-kvinde-faar-haard-straf-forsogte-hvidvaske-knap-30-milliarder> Set den 27/2-23.

Ritzau (2022), *33-årig dømt for hvidvask af 353 millioner*, tilgængelig hos: <https://nyheder.tv2.dk/krimi/2022-06-22-33-arig-domt-for-hvidvask-af-353-millioner> Set den 27/2-23.

Thorup, Alexander (2021), *Hvidvask for 200 mio. kr: Nu er der faldet dom i sagen*, tilgængelig hos: <https://finans.dk/erhverv/ECE13092999/hvidvask-for-200-mio-kr-nu-er-der-faldet-dom-i-sagen/> Set den 27/2-23.

Bekendtgørelse:

Bekendtgørelse nr. 1403 af 1. december 2017 om indsendelse af underretninger m.v. til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet.

Bekendtgørelse nr. 488 af 18. maj 2017 om registrering og offentliggørelse af oplysninger om ejere i Erhvervsstyrelsen.

Bøger:

Fogtdal, Hans, Peter Schradieck og Peter Bang (2022), *Hvidvaskloven med kommentarer*, (2. udgave), Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Høilund, Dorte (2022), *Retssikkerhed og juridisk metode*, (4. udgave), Hans Reitzels Forlag.

Nielsen, Ruth og Christina D. Tvarnø (2008), *Retskilder & Retsteorier*, (2. udgave), Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Direktiver:

AML4 4, fjerde hvidvaskdirektiv, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask

af penge eller finansiering af terrorisme, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 648/2012 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF samt Kommissionens direktiv 2006/70/EF.

AMLD 5, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2018/843 af 30. maj 2018 om ændring af direktiv (EU) 2015/849 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme og om ændring af direktiv 2009/138/EF og 2013/36/EF.

Forordninger:

eIDAS-forordningen: Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 910/2014 af 23. juli 2014 om elektronisk identifikation og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked og om ophævelse af direktiv 1999/93/EF.

Persondataforordningen (GDPR): Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF.

Love:

Databeskyttelsesloven (DBL): Lov nr. 502 af 23. maj 2018.

Hvidvaskloven (HVID): LBK nr. 316 af 11/03/2022, som senest ændret ved lov nr. 2601 af 28. december 2021.

Revisorloven (RL): LBK nr. 1219 af 31/08/2022, som senest ændret ved lov nr. 700 af 24. maj 2022.

Selskabsloven (SLL): LBK nr. 1451 af 09/11/2022, som senest ændret ved lov nr. 569 af 10. maj 2022.

Straffeloven (STRFL): LBK nr. 1360 af 28/09/2022, som senest ændret ved lov nr. 897 af 21. juni 2022.

Årsregnskabsloven (ÅRL): LBK nr. 1441 af 14/11/2022, som senest ændret ved lov nr. 695 af 24. maj 2022.

Lovforslag:

Lovforslag nr. L 144. Fremsat den 29. januar 2003 af Økonomi- og erhvervsministeren (Bendt Bendtsen).

Rapporter:

Basel Institute on Governance (2022), *Basel AML Index 2022: 11th Public Edition – Ranking money laundering and terrorist financing risks around the world*, tilgængelig hos: https://index.baselgovernance.org/api/uploads/221004_Basel_AML_Index_2022_72cc668efb.pdf Set den 1/3-23.

Hvidvasksekretariatet (2023), *Den nationale risikovurdering af hvidvask*, tilgængelig hos: https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/risikovurdering_webtilg%C3%A6nge-lig_v1.01.pdf Set den 1/3-23.

Hvidvasksekretariatet (2022), *Årsrapport fra Hvidvasksekretariatet 2021*, tilgængelig hos: https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/2021_%C3%85rsrapport%20fra%20Hvidvasksekretariatet.pdf Set den 18/3-23.

SØIK (2018), *Hvidvask i Danmark – Den nationale risikovurdering 2018*, tilgængelig hos: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Hvidvask%20i%20Danmark%20-%20Den%20nationale%20risikovurdering%202018.pdf> Set den 21/1-23.

Vejledninger:

Finanstilsynet (2020), *Finanstilsynets vejledning om lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven)* (Benævnt ”Hvidvaskvejledningen” i dette kandidatspeciale) Set den 21/1-23.

Websider:

Anklagemyndigheden (2021), *Indikatorer på hvidvask af udbytte eller finansiering af terrorisme*, tilgængelig hos: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/INDIKATORER%20P%C3%85%20HVIDVASK%20AF%20UDBYTTE%20ELLER%20FINANSIERING%20AF%20TERRORISME%20-%20Hvidvasksekretariatet%20-%20JUNI%202021.pdf>
Set den 20/2-23.

Erhvervsstyrelsen (2023), *Afgørelser og domme*, tilgængelig hos: <https://erhvervsstyrelsen.dk/hvidvask-afgoerelser-og-domme?s=hvidvask&ErstCategory=Godkendte%20revisorer%20og%20revisionsvirksomheder> Set den 3/3-23.

Folketinget (2023), *Grundloven med forklaringer*, tilgængelig hos: <https://www.ft.dk/da/folkestyret/grundloven-og-folkestyret/grundloven-med-foerklaringer> Set den 27/2-23.

Justitsministeriet (2018), *National strategi til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering 2018-2021*, tilgængelig hos: <https://www.ft.dk/samling/20171/almdel/REU/bi-%20lag/258/1885338.pdf>
Set den 27/2-23.

Skattestyrelsen (2021), *Panama Papers*, tilgængelig hos: <https://www.sktst.dk/skattestyrelsen-ital/skattekontrol/panama-papers/> Set den 14/1-23.

Valutaomregner (2023), tilgængelig hos: <https://valutaomregner.dk/eur-dkk/> Set den 21/1-23.